Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...инай 1921 оной ...рин 21-һээ гарана | № 254 (13743) | 1974 оной октябриин 29, вторник | Сэн 2 мүнгэн

...ГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Оронойнгоо индустриальна хүшадалые улам хүгжөөхэ, бэхижүүлхын түлөө тэмсэгты! Техническэ ...бжэлтэ түргэдхэгты, үйлэдбэриин хүсэнүүдые эрхим һайнаар ашаглахын түлөө оролдогты!

Шэнэ техникэдэ, түрүү технологидо—үргэн харгы!

(Агуусхэ Октябриин социалис революциин 57 жэлэй ойдо зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

Табан жэлые дүүргэгшэд

БРИГАДИР

Владимир Иванович Тормозовой даадаг бригадын коллектив модо бэлэдхэхэ юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабарине дүрбэн жэл соо дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаа бэлэй. Баргажанай леспромхозой хүдэлмэришэд энэ үүсхэлыень дэмжэн, табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэһэн юм. Владимир Иванович Тормозовой бригадын хүдэлмэришэд модо бэлэдхэхэ һалаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг болобо. Эдэнэр үдэр хоногой ошохо тума улам эршэтэйгээр хүдэлжэ, эрхим түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Владимир Тормозов 1971 ондо модо таллуулан шэрэдэг трактористнарай мүрысөөндэ хабаадалсажа, республика соогоо хоёрдохи һуури эзэлһэн юм. Хоёр удаа Баргажанай аймагай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн.

Баргажанай леспромхозой бэрхэ тракторист В. Тормозовтой һаяшаг танилсаа һэм. Дунда зэргын бэетэй, гушаад наһанай хүн бидэнине ехэ баяртайгаар угтаба. Ажал хүдэлмэри, саашанхи зорилгонууд тухайнь хөөрэлдэбэбди.

Тэрэнэй даадаг бага комплексно бригадын коллектив юһэдэхи табан жэл соо 70 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаритай һэн. Энэ даабаряа болзорһоонь урид дүүргэхын тула яһалал оролдожо хүдэлөө. Оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, хүдэлмэриин сагые хүсэдөөр хэрэглэн, һалаан бүриингөө даабариһаа гадуур 22—25 кубометр модо бэлэдхэнэ. Эдэнэр гурбан жэл юһэн һара соо 83,5 кубометр модо бэлэдхэжэ, табан жэлэйнгээ даабари амжалтатайгаар дүүргэв.

— Петр Бархатов, Юрий Долгов, Алексей Довгань гэгшэд трактор жолоодохоошье, модо отолходоошье бэрхэнүүд юм. Эдэнэй оролдосо шадабариин ашаар лэ модо бэлэдхэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэнэбди, — гэжэ Владимир Тормозов хөөрэжэ байгаа һэн.

Энэ бригадын коллектив байгша оной февраль һараһаа 1,5 халаан соо модо бэлэдхэдэг болонхой. Һарадаа 2900—3000 кубометр модо бэлэдхэжэ, үндэр бүтээсэ туйлана. Баргажанай леспромхозой бусад бригаданууд 1,5 халаан соо модо бэлэдхэжэ эхилэнхэй. Энэ леспромхозой коллектив шэнэ онол арга хэрэглэжэ, эбтэй эетэйгээр хүдэлһэн дээрэһээ бага гаргашатайгаар модо бэлэдхэнэ. Мүнөө ноябриин түсэбөөр ажаллажа байнхай.

Владимир Тормозов оньһон техникэдэ ехэ дуратай хүн юм. Техникэ тухайгаа элдэб номуудые уншажа, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлдэг. Совет оронойнгоо мэдээжэ уран зохёолшодой номуудые олоор уншажа, ехэ юумэ мэдэдэг болонхой. Газетэ, журналнуудые олоор захюулжа абадаг байха юм. Тэрэ сүлөө сагаа һонирхолтойгоор, ашаүрэ ехэтэйгээр үнгэргэнэ. Оронойнгоо суута хүдэлмэришэдэй ажал хэрэгээр ехэ һонирходог, тэдэнэй дүй дүршэлые халан абаха гэжэ эрмэлзэдэг заншалтай.

Бригададань гурбан коммунистнууд тоологдоно. Жэшээнь, Алексей Алексеевич Довгань арбан юһэдэхи жэлээ ойдо хүдэлнэ. Тэрэ Лебяжиин пунктын партийна эхин организациин бюрогой гэшүүн юм. Ханын газетын редактораар дэбжүүлэгдэнхэй. Газетээ һонирхолтойгоор, саг соонь гаргадаг. Бэрхэ хүдэлмэришэдэй дүй дүршэл тухай газетын хуудаһан дээрэһээ уншажа болохоор юм. Газетээ гаргаха хэрэгтэнь залуу коммунист Владимир Дандаров туһалалсадаг.

Владимир Дандаров В. И. Тормозовой бригадын бэрхэ хүдэлмэришэн юм. Тэрэ залуушье һаа, модо отолходоо ехэ дүршэлтэй болоһон. Гидроклин хэрэглэдэг. Халаанайнгаа даабари хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, нүхэдэйнгөө магтаалда хүртэдэг болонхой. «1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр шагнагданхай. Бригадынь хоёрдохи модо отологшо Юрий Долгов модо отолходоо, бүришье бэрхэ юм. Тэрэ Улаан-Үдын лесотехникумдэ заочноор һурана. Механигай мэргэжэл шудалжа байнхай.

Байгша оной юһэн һара соо 28 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, Баргажанай леспромхоздо үзэгдөөгүй ехэ бүтээсэ туйлаа. Эдэнэр халаан соогоо дунда зэргээр 190—200 кубометр модо бэлэдхэдэг болонхой. Сентябрь һара соо 4632 кубометр модо бэлэдхэжэ, Александр Алексеевич Грязинай бригадын коллективые ахижа гараа.

— Бидэнэр дундаа мүрысэжэ хүдэлһэнэй ашаар иимэ ехэ модо бэлэдхэнэбди. Хоёрдохи квартал соо А. А. Грязинай бригадынхид бидэнине ахижа гараһан юм. Манай бригадын коллектив гурбадахи квартал соо ехэ шангаар хүдэлжэ, түсэб даабаряа холо үлүүлээ. Табан жэлэйнгээ даабари дүүргээ... Саашадаа бүрил эршэтэйгээр хүдэлхөөр шиидэнхэйбди, — гэжэ Тормозов хэлэнэ.

Тэрэнэй үгэдэ үнэншэхөөр. Эдэнэр юһэдэхи табан жэлэй дүүрэтэр үшөө 50 мянган кубометр модо бэлэдхэхээр зоригжонхойнууд. Эдэнэй ажал хүдэлмэритэй танилсаад байхадаа, урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ байха гэжэ этигэн байгаа һэмди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Тормозов.

Г. ШЕЛКОВНИКОВ.

Л. И. БРЕЖНЕВ, А. А. ГРОМЫКО Г. КИССИНДЖЕРТЭЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко США-гай гүрэнэй секретарь, национальна аюулгүйе сахилгын асуудалнуудаар президентын туһалагша Г. Киссинджертэй октябриин 26-да Кремль соо үшөө хоёр дахин хөөрэлдэһэн байна.

Стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай асуудалнуудые, тэрэшэлэн урда тээнь зүбшэн хэлсэгдэһэн бусад хэдэн асуудалнуудые хаража үргэлжэлөө. Эдэ хөөрэлдөөнүүд бүтэмжэтэй, тодорхой байба.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ Дж. ФОРДТОЙ УУЛЗАХАНЬ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, США-гай президент Дж. Форд хоёр талые һонирхуулдаг асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэлхын тула байгша оной ноябриин 23—24-дэ Владивостогой райондо уулзаха гэжэ хэлсэбэ.

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджертэй Л. И. Брежневэй, А. А. Громыкын хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд тухай

Урда тээнь хэлсэгдэһэнэй үндэһөөр, США-гай гүрэнэй секретарь, национальна аюулгүйе сахилгын асуудалнуудаар президентын туһалагша Генри А. Киссинджер октябриин 23-һаа 27 хүрэтэр Москвада байба. Тиихэдээ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкотой хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байна.

Эдэ хөөрэлдөөнүүдтэ СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Г. М. Корниенко — совет талаһаа; США-һаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд У. Стессел, гүрэнэй департаментын ба Сагаан байшангай аппарадай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд Х. Сонненфельдт, А. Хартман, А. Атертон, У. Хайлэнд, У. Лорд, Ж. Лодал, А. Клифт гэгшэд — американ талаһаа хабаадаа.

Совет-американ харилсаанай олохон асуудалнуудаар, мүн уласхоорондын хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудаар һанал бодолоо хөөрэлдөөнүүдэй үедэ һайтар зүбшэн хэлсэбэ.

СССР США хоёрой хоорондын харилсаан тэрээниие хэлбэришэгүй һайжаруулха хараа бодолой үндэһөөр хүгжөөгдэжэ үргэлжэлһөөр гэжэ хоёр тала ханангяар тэмдэглээ.

Энээнтэй дашарамдуулан, совет-американ дээдэ тушаалтадай уулзалгануудай үндэһөөр абтаһан шиидхэбэринүүдэй шухала удха шанартай байһаниинь дахинаа тусхайлан тэмдэглэгдээд, совет-американ харилсаанай улам улам һайжарха ябадал хангахын тула оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха гэжэ хоёр тала шиидэнги.

Стратегическэ зэбсэгүүдые саашадаа хизаарлаха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаба. Энээниие хаража үзэхэ үедөө мүнөө хүсэндөө байһан 1972 оной майн 26-най саг зуурын хэлсээе баримталан үргэлжэлүүлхэ удаан болзортой шэнэ хэлсээ хараалан бэлдэхэ асуудалаар үгээ шууд ойлголсолгые хоёр тала хүтэлбэри болгобо. Тиимэ хэлсээнтэй холбоотой тодорхой асуудалнуудаар һанал бодолоо тааруугаар зүбшэн хэлсээ.

Иимэ холбоо барисаан СССР-эй ба США-гай хоорондо юрэнхыдөө амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байна гэжэ хоёр тала тэмдэглэбэ. Баталагдаһан хэлсээнүүдэй хүсэд бэлэн бэелүүлэгдээд байбал, хоёр ороной хоорондын али али талада ашатай туһатай харилсаа холбооё саашадань үргэдхэхын тула шухала таарамжатай арга боломжонууд бии болохо байха гэжэ мэдэрэгдээ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тушаа хоёр тала һаналаа зобонги байһаар. Энэ райондо хабаатай асуудалнуудые зүб зүйтэйгөөр, бата бэхеэр шиидхэхэ гол арга олохын тула оролдолго гаргаха гэжэ эрмэлзэдэг байһанаа эдэнэр лаблан батална. Женевскэ конференциин хүдэлмэри дары һэргээгдэжэ, тиимэ шиидхэбэри туйлаха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэхэ ёһотой гэжэ хоёр тала ойлголсоо.

Европодохи аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөнэй хүдэлмэриие тэмдэглэхэ зуураа, тэрэниие ойрын сагта амжалтатайгаар дүүргэхын тула эдэбхитэ оролдолго хүсэлэлгэ гаргажа үргэлжэлхэ гэжэ хоёр тала зүблэрөө. Европын түбтэхи зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэгүүдые али али талаһаа хороохо тухай хөөрэлдөөнэй үедэ амжалта туйлагдажа болохо гэжэ хоёр тала мүн лэ тоолоно.

Һанал бодолоо зүбшэлэлгэ бүтэмжэтэй оршон байдалда үнгэрөө. Эдэ хөөрэлдөөнүүд тон ашатай туһатай байба гэжэ хоёр тала тэмдэглэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, хоёр ороной хоорондо зүбшэлэлгэнүүдые ходо хэжэ байдаг болоһон ушар таарамжатай.

СССР США хоёрой хоорондын харилсаае бүтэмжэтэй тааруугаар хүгжөөхэ хэрэгтэ дээдэ тушаалтадай уулзалганууд онсо шухала байна гэжэ хоёр тала тусхайлан тэмдэглээ.

(ТАСС).

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

ПАКИСТАНАЙ ПРЕМЬЕР-МИНИСТР МОСКВАҺАА МОРДОО

Советскэ правительствын уряалаар, албанай хэрэгээр СССР-тэ ерэһэн Пакистанай Ислам Республикын Премьер-Министр Зульфикар Али Бхутто октябриин 26-да Москваһаа мордоо.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. В. Архипов болон бусад тушаалтад Пакистанай правительствын толгойлогшые Внуковска аэродром дээрэһээ үдэшэбэ.

Тэрэшэлэн ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд хүндэтэ айлшаниие үдэшөө. Ниидэлгын талмай дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаа, Пакистанай ба Советскэ Союзай гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө

А. Н. Косыгин З. А. Бхутто совет сэрэгшэдэй жагсаалай урдуур ябаба.

Үдэшэжэ ерэлсэһэн тушаалтад Пакистанай Премьер-Министртэй хамта Москваһаа мордоо.

* * *

З. А. Бхутто ниидэхынгээ урдахана журналистнуудтай хөөрэлдэхэдөө, нигэжэ хэлэбэ: КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинтай хэдэ дахин уулзахадаа, сэдьхэлээ ехээр ханабаб. Пакистанай ба СССР-эй хоорондын харилсаае хүгжөөлгэтэй, Урда Азидахи байдалтай холбоотой олон асуудалнуудаар ашатай туһатай, залан сэхэ хөөрэлдөөнүүд болоо.

Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ үгэеэ нилээд ойлголсообди, пакистано-совет харилсаае саашадань улам һайжаруулха арга боломжо мүнөө бии болоо гээд найданабди гэжэ Пакистанай правительствын толгойлогшо мэдүүлбэ. Манай һанал бодолые хараада абаһанайнь түлөө совет хүтэлбэрилэгшэдтэ баясхалан хүргэнэбди. тиихэтээ хамта Советскэ Союзай баримталдаг хараа бодолые үндэрөөр сэгнэнэбди.

Пакистанай ба СССР-эй хоорондын харилсаае улам һайжаруулхын тула бүри ехэ оролдолго гаргахаар Пакистан бэлэн байна. Иимэ юумэ хэхые өөһэдынгөө золдо тоолохобди гэжэ З. А. Бхутто мэдүүлээ. Урда Азиин асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ Советскэ Союз хубитаяа ехээр оруулхал байха гэжэ З. А. Бхутто тусхайлан тэмдэглэбэ.

ДАГЕСТАНАЙ АССР. Гүнзэгы ганга хабшалнууд, хүхэ уняар манаар бүрхөөгдэһэн хабсагай байсанууд. Харьялалаа түргэн урасхалта Сулак голые хазаарлахын тулада хүнүүд ойроо хүртэшэгүй гэжэ һанахаар хада уулада ерээ. Тиин барилгын хүсэтэ шэмээн үдэр, һүнишье замханагүй, нигэжэ Чиркейскэ ГЭС-эй армагта хаалта улам үндэр болоно.

Комсомол-залуушуулай бригаданууд жэлэйнгээ уялга дүүргэжэ, ГЭС-эй түрүүшын агрегат байгша оной ноябриин 7-до тушаахын тулада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ.

Залуу коммунист Анатолий Гарбузовай толгойлдог бетонщигуудай комсомол-залуушуулай бригада мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсомолец Нуррашид Идрисов, бригадир Анатолий Гарбузов болон комсомолец Магомед Шапиев.

ТАСС-ай фотохронико.

...ар һайжаруулха ...шагай хоёр һара

30 ноябрь

...ИН ШАНАРТАЙГААР ...ҮРГЭХЭБДИ

...сабшалангай ур...тухайн тула байг... октябриин 1-һээ ...30 болотор соносгобшагай хоёр һа... тухай Улаан-Үдын «Заветы Ильича» ...иректор Дмитрий ...Банзаргашеевэй...:

...оһон энэ хоёр ...шалан, сабшалан...уулалгаар ехэ хү...ээр түсэблэнхэй...шье байна гээ... өөһэд өөһэдын... дээрэ 22 лу...лнэ. Тэдэнэр юу... һубаг ханаабуу..., сабшалан, та... шэбхэ зөөнэ. ...най оньһожоруу... лугомелиоративна ...д эмхидхэгдэнхэй ...е хуушанай луго... Гомбоев эрхилнэ. ...й мэдэлдэ 4 авто... К-700 түхэлэй ...хэ ашаха оньһолтэй ДТ-75 түхэлэй нэгэ трактор үгтэнхэй. Отрядай хүсөөр 3000 тонно наг шэбхэ хээрэ гаргагдаа. Гильбэр гэжэ газарта 4 километр шэнэ ханааб малтагдаа. Сабшалан хорёолхо һургааг бэлэдхэгдэжэ эхилээ.

Луговодууд Б. Гындунов, П. Цыренжапов гэгшэд сабшалангаа өөһэдөө хорёолоод, сэбэрлээд, тэндээ наг шэбхэ тараажа байна. Пенсидэ гаража, амарха эрхэтэй болоһоншье һаа, эдэ нүхэднай иигэжэл шадаха соогоо түрэл совхоздоо туһална гээшэ. Бульдозерист Д. Вансев шэбхэ обоолгондо һаадгүй ябана.

Гадна манай совхоздо Оронгын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй хүдэлмэришэд ехэ туһа хүргэнэ. Тэдэнэй зүгһөө 4 автомашина, шэбхэ ашаха нэгэ оньһон түхеэрэлтэ хүдэлнэ. Хоёр һара соо хэгдэхэ түсэбөөр хараалагдаһан хүдэлмэриеэ саг болзор соонь һайн шанартайгаар дүүргэхээр эрмэлзэн оролдоно гээшэбди.

...ЛГАЛТА

...руулааб?

ХЭГДЭХЭ АЖАЛЫНЬ ЕХЭ

...намарай аятан ...үдэр бүри ходо... газаа улам ...жалба. Тиин мү... бүхэндэ нинтын ...нэлгэдэ бэлдэхэ ... түлэг дундаа ..., малай байра, ... заһабарилагда...ылынь, һолоо... хүсэд хүрэхөөр ... байнхай. Һая... «Восточные Саян...ой малай гүүр...бажа, үбэлжэл... ...дэжэ байһыень ...

...рүүлэн Галбайн ...үртэдэ хүрэжэ ..., бүхы үнеэдынь ...лагданхай бай...рань үшөөл хү...рилагдажа бэл...ба. Үнеэдэй ута байрын үүдэнүүд һайнаар дулаалагдаагүй, хана, түһээгэйнь нүхэ солоохой бүглэгдөөгүй, сонхонуудтань шэл табигдаагүй дээрэһээ досоонь хүйтэн һалхин эшэхэрэн үлеэнэ. Тиимэһээ үнеэдэйнь шабааһан һүниндөө барилдажа хүрэшэнэ. Ушар шалтагыень элирүүлхэдэмнай, сонхын рамануудта һуулгаха шэлэй үгы дээрэһээ барилгашадынь үшөө ерээдүй байба. Хоёрдохёор, эндэ электрын элшэ хүсэнэй оруулагдаагүй дээрэһээ шэбхыень сэбэрлэхэ транспортёр хүдэлгэгдэнэгүй. Харин тугалнуудайнь байра баһал бэлдэгдээгүй зандаа. Досоонь ороходо, ханань сагаадагдаагүй, оёорынь һаял заһабарилагдажа, ябахын аргагүй, шорой шохойдо дарагдашанхай, хүйтэншье байба. Һая гараһан нарай тугалай байра, профилакториинь мүн лэ иимэрхүү задагай зайдан зандаа.

Эндэһээ холо бэшэхэнэ оршодог Таблангуудай фермэ баһал иимэрхүү байдалтай, малайнь байра дулаалагдаагүй, заһабарилагдаагүй зандаа. Гэбэшье энэ гүүртын тугалшад абтаһан тугалнуудаа һайнаар эдеэлүүлжэ, үбшэ тахалда нэрбүүлхэгүйн тула оролдоно.

Талын гүүртэдэ ошоходо, тад ондоо байдалтай. Эндэ бүхы байрань дулаалагдажа, саг соогоо һайнаар заһабарилагданхай, тугалнуудайнь байра ордон мэтэ сагаадагданхай байгаа һэн.

— Нёдондо энэ гүүртэдэ тугал олоор гарзалһан юм. Тиимэһээ бидэ мүнөө жэл гол анхаралаа эндэл хандуулаабди, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Цырен Бальбаров мэдүүлнэ.

Теэд үнэн дээрээ колхозой правлени малайнгаа үбэлжэлгэдэ бэлдэхэдээ, гансашье нёдондонойнь дутагдалнуудые хараадаа абангүй, бүхы фермэнүүдэй байрануудые жэгдэ һайнаар заһабарилха, дулаалха байгаа.

Малай үбэлжэлгэһөө гадна, эндэ шефскэ туһаламжа үзүүлдэг зарим эмхи зургаанууд тухай тогтон хэлэлтэй. Юуб гэхэдэ, Аршаанай хүдэлмэрилэгшэд малай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хүдэлмэриин эхилһэнһээ хойшо нэгэшье ерээгүй, туһаламжа үзүүлээгүй байһаар. Хэрбээ эдэнэй саг болзортоо айлшалан ерэжэ, малшадай фермэ дээрэхи ариг сэбэрые хинан шалгажа, улаан булангуудыень зохидоор түхеэржэ үгэбэлнь, һаалишан, үхэршэн бүхэн халуун баяр хүргэхэ бэлэй. Теэд эндэ тиимэ хүдэлмэри ябуулагданагүй. Хоёрдохёор, Жэмһэгэй тоһоной завод гүүртэнүүдэй эльгээһэн һү тушаан абабашье, машинадагдаһан һүеэ ажахынуудтаа үгэнэгүй.

Эдэ бүхы алдуу дутагдалнуудаа дары усадхажа, нинтын малай үбэлжэлгэдэ эзэн ёһоор бэлдэхэ саг тулажа ерээ бэшэ гү?

В. СЕМЕНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Түнхэнэй аймаг.
«Восточные Саяны» колхоз.

ШЭНЭ ИЛАЛТА АМЖАЛТАНУУД ТЭЭШЭ

Краснодарска хизаарта Ленинэй хоёрдохи орден барюулагдаба

КРАСНОДАР. (ТАСС-ай тусхай корр.). Энэ хизаарта Ленинэй орден барюулалгада зорюулагдаһан, Кубаниин ажалшадай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан эндэ октябриин 27-ной үдэр болоо. Арадайнгаа ажахые хүгжөөхэ, гүрэндэ орооһо таряа, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые худалдаха талаар наймадахи табан жэлэй түсэбэй даабаринууд ба социалис уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ хизаарай ажалшадай туйлаһан ехэ амжалтын түлөө Эхэ оронойнгоо үндэр дээдэ шагналда энэ хизаар хүртэлэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцевто үгэ үгтэхэдэнь, суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаба. Үндэр дээдэ шагналда хүртэлэнтэйнь дашарамдуулан, эндэ сугларгашадые, тэдэнээр дамжуулан Кубаниин бүхы ажалшадые нүхэр Соломенцев КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө халуунаар амаршалаа.

Кубаниин коммунистнуудта, бүхы ажалшадта халуун амаршалга хүргэхые, коммунис байгуулалтын хэрэгтэ саашадаа амжалта туйлахыень, элүүр энхэ, ехэ зол жаргалтай байхыень үреэһэн хүсэлэн дамжуулхые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев гүйгаа һэн гэжэ М. С. Соломенцев мэдээсэбэ.

М. С. Соломенцев Краснодарска хизаарые Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншаад, суглаанда хабаадагшадай удаан альга ташалга доро хизаарай тугта орден зүүлгэбэ.

Партиин Краснодарска крайкомой нэгэдэхи секретарь С. Ф. Медунов Кубаниин ажалшадай туйлалтануудые үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ гүнзэгы баясхалан хүргөө,

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЭРИЛТЭ ШАНГАДАА, ХАРЮУСАЛГА ЕХЭ БОЛОО

КПСС-эй ЦК-гай (1972 оной) Пленумэй абаhан «Партийна документнүүдые hэлгэлгэ тухай» тогтоолой үндэhөөр Сэлэнгын аймагай партийна организацида энэ хэмжээ ябуулга эмхитэйгээр дүүргэгдэбэ. 2025 коммунистнууд партийна шэнэ түхэлэй билет абанхай. Документнүүдые hэлгэлгэ хадаа коммунистнуудай эдэбхи хүгжөөхэ, журам бэхижүүлхэ, хүмүүжүүлхэ ехэ удха шанартай байhаниинь элитэ.

КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй дүнгүүдые зүбшэhэн, саашанхи зорилгоёо тодорхойлhон партийна 122 суглаан болоhон байна. Тэдэ суглаанууд эдэбхитэйгээр, шанга эрилтэтэйгээр үнгэрөө, 500 гаран хүн суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн жэшээтэй.

Энэ хэмжээ ябуулгые угтуулан, партийна эхин организацинуудта ехэ бэлэдхэл хэгдэhэн. Тус асуудалаар КПСС-эй райкомой пленум зарлагдаhан, партийна суглаануудhаа гадна партийна эхин организацинуудай секретарьнарай зүблөөн-семинарнууд дээрэ энэ хэрэг тушаа ходо хөөрэлдөөн боложо байгаа. Тиихэдээ коммунистнуудай түрүү ябаха үүргые дээшэлүүлхэ, даалhан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандаха, партийна журам гарнаар сахиха, эдэбхиеэ улам хүгжөөхэ гэхэшэлэн асуудалнуудта ехэ анхарал табигдаа.

Суглаанууд дээрээ үгэ хэлэhэн коммунистнууд парти доторой хүдэлмэри улам hайжаруулха, өөрынгөө зэргые бүри бэхижүүлхэ тон шухала байhан тушаа түбхын түрүүндэ тогтоо. Тэрэнь тон зүб. Коммунист гэhэн үндэр нэрэеэ хүндэлдэггүй, журам hулатай, эдэбхигүй, али бүхы юумэндэ хайхарамжагүйгөөр хандадаг зарим нэгэн шанга шүүмжэлэлдэ ороhон байна бшуу. Партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ бэлдэжэ байха үедэ партийна даабаридаа, даалhан хэрэгтээ харюусалгагүйгөөр хандадаг, журам муутай коммунистнуудтай нүхэр ёhоной хөөрэлдөөн болоhон. КПСС-эй Уставай эрилтэнүүд тухай тэдээндэ hануулhан байгдана. Хэтэрhэн заримашуулhаа хахасахашье ушар гараа. Тиигээгүйдэ аргашьегүй байгаа. Жэшээнь, Галуута-Нуурай шахтын партком КПСС-эй Уставта зүрюу ябадал гаргаhан, организацингаа ажабайдалhaa таhарhан А. Иванникова, И. Кокорин гэгшэдые партиин зэргэhээ гаргаха асуудал табиhан байна. Ноёхоной сомоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой коммунистнууд А. Биликтуев, Д. Лумбунов, Д. Жадамбаев гэгшэд архи уудаг, ажалай журам эбдэдэг байhанайнгаа түлөө партийна шанга зэмэдэ ороhон шуу. Иимэшүүлдэ ямаршье хүнгэлэлтэ байха ёhогүй гэhэн тобшолол тэндэхи коммунистнууд тон зүб хээ.

Партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ хэр зэргэ бэлдэжэ байhан тухай асуудалаар Галуута-Нуурай шахтын партком КПСС-эй райкомой бюрогой заседани дээрэ тоосоо барherbal hэн. Партком эхин организацинуудаа hулаар хүтэлбэрилнэ, захиргаанай ажал ябуулга хинаха эрхэеэ хэрэглэнэгүй, коммунистнуудай харюусалга дээшэлүүлхэ талаар бодото хүдэлмэри ябуулнагүй гэхэ мэтын олон дутуу дунданууд тиихэдэ элирхэйлэгдээ бэлэй.

КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй тогтоолhoo зохихо тобшолол хээгүй зарим коммунистнууд шэнэ билет абаhаншье хойноо партийна журам эбдэhээр байшоо. Галуута-Нуурай шахтын директорэй туhалагша архидаhан, партийна шэнэ билеэдээ гээhэнэйнгээ түлөө партиин зэргэhээ гаргуулаа. 3-дахи ГПТУ-гай директор Ю. В. Лебедев гэгшэ hурагшадай дунда ябуулдаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине hуларуулhанайнгаа түлөө партийна шанга зэмэдэ хүртэhэн, тушаалhaa буулгагдаhан байха юм.

«Партие улам саашадань бэхижүүлхэ, тэрэнэй зэргэнүүдэй дайшалхы шадабарине дээшэлүүлхэ хэрэгтэ мүнөө дүүрэжэ байгаа партийна документнүүдые hэлгэлгэ ехэ үүргэ дүүргээ. Партийна шэнэ билет дээрэ манай партиин вождь, үндэhэ hуури табигша, сэсэн мэргэн Владимир Ильич Ленинэй нимэ жэгүүртэ үгэнүүд дурдагданхай: «Парти — манай үеын сэсэн ухаан, нэрэ хүндэ ба hэшхэл мүн». Эдэ үгэнүүдые партиин гэшүүн бүхэнэй хододоо hанажа ябахые коммунист-ленинецэй үндэр нэрэ зэргые эрхимээр абажа ябахые, ажал хэрэгээрээ харюулхыень бидэ хүсэнэбди» — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев Молдавиин Компартиин ЦК-гай, Молдавиин ССР-эй Верховно Соведэй баярай суглаан дээрэ хэлээ hэн.

Коммунистын үндэр нэрэ зэргые эрхимээр абажа ябадаг, коммунист нэрэеэ ажал хэрэгээрээ харюулдаг хүнүүд манай Сэлэнгын аймагай партийна организацида олон. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын совхозой суута hаалишан Социалис Ажалай Герой Надежда Лазаревна Тадвашкина hү hааха табан жэлэйнгээ түсэб 860 центнерээр үлүүлэн дүүргээд байна. Социалис Ажалай Герой, коммунист Жамса Бальжинимаевич Ванкеевэй хүтэлбэрилдэг Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз ороohо таряа абаха табан жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргээ. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой hаалишан, КПСС-эй райкомой гэшүүн Н. В. Будаева hү hааха табан жэлэйнгээ даабаарине болзорhоонь урид дүүргэбэ. Республикын габьяата механизатор, коммунист П. Л. Гылыков таряа хуряалга дээрэ үндэр бүтээсэтэ ажалаараа Ноёхон нютагтаа суурхаа. Социалис Ажалай Герой Гармажап Тучинов, экскваторщигуудай бригадир П. В. Балалаешников, Октябриин Революциин орденто П. И. Коновалов гэгшэд ажалдаа үндэр бүтээсэ түйлана, залуу нүхэдтөө туhална, тэдэниие хүмүүжүүлгэдэ онсо анхаралаа хандуулна. Иимэ жэшээнүүд тон олон.

Манай парти кадрнуудые шэлэн томилхо, тэдэниие зүбөөр хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ асуудалда анхаралаа онсо хандуулдаг гээшэ. Партиин манай райком өөрынгөө номенклатурада 380 хүтэлбэрилхы кадрнуудые абанхай. Тэдэнэрэй 45-ниинь промышленна предприятинуудай, транспортна, барилгын газарнуудай директор болон начальнигууд, колхоз болон совхозуудай 10 хүтэлбэрилэгшэд, 58 главна мэргэжэлтэд, 23 отделениие эрхилэгшэд, 24 училищи болон hургуулиин директорнүүд, партийна эхин организацинуудай 61 секретарьнар болоно. Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй олонхинь даажа ябаhан тушаалаа үнэн сэхээр, харюусалгатайгаар дүүргэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай аймагта даалhан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандадаг хүтэлбэрилхы бэлиг шадабаритай эмхидхэлшэд, промышленность болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэд яhала урган гараа. Тэдэнэй оролдолгоор, хүсөөр аймагтамнай ехэ юумэн хэгдээ, хэгдэжэшье байна. Олон предприятиин коллективүүд, колхоз, совхозууд түсэбтэ даабари болон абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Гэхэтэй хамта кадрнуудые шэлэн олохо, томилхо, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ дутуу дунданууд бии. Зарим хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө өөдэгүй, хэрзэгы, дээрэлхүү абари зан гаргаха, эдэбхигүйгөөр хүдэлхэ, ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэдэ хайхарамжагүйгөөр хандаха ушарнууд үзэгдэдэг гээшэ. Эдэ бүгэдэн ажалшадай оюун сэдьхэлдэ муу нүлөө үзүүлдэг, коллективэй ажал хэрэгтэ тойбо татадаг байна бшуу.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хадаа ажалшадые, илангаяа залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо харюусалгатай. Гэхэтэй хамта зарим нүхэд хүн зоной урда политическэ элидхэл хэхэ, удха түгэлдэр лекци уншаха болон hонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэхэ хэрэгтэ албан хойрогоор хандадаг, өөрынгөө үзэл сурталай-теоретическэ мэдэсые дээшэлүүлхэ гэжэ оролдодоггүй.

«Ажахы хүтэлбэрилхэ арга методуудые hайжаруулха, кадрнуудай журам зарлалмые, харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай партиин заабаринуудhaa хүтэлбэрилэгшэд бодото тобшололнуудые хэхэ ёhотой. Манай ажахын, гүрэнэй болон партийна аппарадай бүхы шатануудай эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ шухала» гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев Кишинев хотодо үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ hэн.

Партийна организацинуудай дайшалхы шадабарине дээшэлүүлхэ, коммунистнуудай эдэбхи хүгжөөхэ, журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ партийна суглаанууд, партком болон бюрогой заседанинууд хүмүүжүүлхы ехэ үүргэ дүүргэнэ. Гэхэ зуура партийна суглаанда зүбшэгдэхэ асуудалнууд зарим ушарта яаралтайгаар бэлдэгдэдэг, мүртэйгөөр зүбшэгдэдэггүй баримтанууд үзэгдэнэ. Энэмнай партийна суглаанай ехэ үүргые ойлгодоггүй, хайхардаггүй ябадалай хойшолон болоно бшуу. Жэшээнь, 1974 оной февраль hарада ГРЭС-эй барилгын управлениин партийна суглаан зарлагдаа hэн. Тэрэ суглаан дээрэ «Капитальна барилга hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй райкомой шиндхэбэрие дүүргэхэ талаар партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал зүбшэгдөө бэлэй. Тиихэ ёhотойшье байгаа. ГРЭС-эй барилгын түлюур байдал тухай коммунистнуудтаяа хамта хөөрэлдэхөөр болоhон юм. Партийна организаци хадаа хойшолуулашагүй хэмжээнүүдые хараалха уялгатай байгаа. Гэбэшье энэ шухала асуудал даншье hаа халирхайгаар зүбшэгдөө. Партбюрогой секретарь Б. С. Чеповскойн хэhэн элидхэл хэтэ халирхай, энэ ехэ коллективэй орёо ажалые алишье талаhаань гүнзэгыгөөр, ойлгохоор харуулжа шадаагүй, дутуу дунданууд тухай юуншье хэлэгдээгүй, миил гоё гоё, юрэнхы үгэнүүдээр лэ дүүрэшэhэн байба. Олон коммунистнууд элидхэл тушаа үгэ хэлээгүй, дуугай hууба.

Ямар шалтагаанhaa иимэ ушар тохёолдооб? Суглаа хайша хэрэгээр, яаралтайгаар бэлдэhэнhээ болоо ха юм. Коммунистнуудай зариманиинь суглаанай болохо үдэр ямар асуудалай хэлсэгдэхэ байhые мэдээ. Тиимэhээ нүхэр ёhоной партийна шүүмжэлэл, ГРЭС-эй барилга тухай эрид шанга хөөрэлдөөн боложо шадаагүй бшуу.

Һаяхан КПСС-эй райкомой пленум аймагай партийна организацида боложо үнгэрhэн партийна документнүүдые hэлгэлгын дүн тухай асуудал зүбшэн хэлсээ. Коммунистнуудай эдэбхи хэшээл саашадань улам дээшэлүүлхэ, тэдэниие ёhотоор хүмүүжүүлхэ, парти доторой хүдэлмэриие бүри hайжаруулха хэмжээ ябуулгануудые тэрэ пленум хараалаа.

Партийна документнүүдые hэлгэлгэ хадаа аймагай партийна организацинуудай ажабайдал hайжаруулха хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлээ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Энэ үедэ партийна эхин организацинуудай хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы шадабаринь улам нарижан hайжараа, шэнэ шэнэ онол арга, дүй дүршэл нэбтэрээ. Мүн коммунистнуудай харюусалга, журам шангадаа, хододоо түрүү зэргэдэ ябаха үүргэеэ бүри hайнаар дүүргэхын хойноhoo тэдэнэр гүн сэдьхэлтэйгээр эрмэлзэнэ.

В. БАЗАРОВ,
КПСС-эй Сэлэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь.

КПСС-эй РАЙКОМУУДhAA МЭДЭЭСЭНЭ

БАМ-ай БАРИЛГАШАДТА—АНХАРАЛ

Үбэлэй саг дүтэлжэ, хүйтэн боложо эхилээ. Тиимэhээ БАМ-ай барилгашадай энэ хүшэр хүндэ үедэ hайнаар ажаллахынь тулада, тэдэнэрэй ажаhуудалайнь хэрэглэмжэ хангаха хэрэгые бүри hайжаруулха ёhотой.

Энэ асуудалай хэр шиндхэгдэжэ байhаниие КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой бюро зүбшэн хэлсэбэ. 11-дэхи тоннельнэ отрядай начальник Д. Ф. Кострыкин, партийна организациинь секретарь Д. В. Васильев гэгшэд тэрэнэй заседани дээрэ тоосоо бариhан байна.

Үбэлэй сагта хүдэлмэришэдэй ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха талаар эндэ зарим тэды юумэн хэгдээ гээд бюрогой баталан абhан тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Барилгашадта байрын 10 гэр баригдаа. Мүн дулаалагдаhан 23 вагон барилгын участогууд дээрэ табигдаhан байна. Дүрбэн участогта вагон-бани, столово, хубсаhа, угаадаг пункт хүдэлжэ эхилээ. Гурбан участогта овощ хадагалха газар түхеэрэгдээ. Спортдо дуратайшуулай захилаар спортивна хэрэгсэлнүүдые худалдажа абанхай.

Гэбэшье, зарим участогуудта үбэлжэлгэдэ бэлдэлгэ муугаар ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, Курла, Уоянай участогуудта түлеэ бэлдэхэхэ, байрын гэрнүүдые дулаасуулха хүдэлмэри удаанаар хэгдэнэ.

Хүдэлмэришэдые дулаан хубсаhаар дүүрэнээр хангаха ёhотой аад, мүнөө болотор тэрэниие асараадүй байhаар. Мүн эдихэ хоол, элдэб зэр зэмсэг, хэрэгсэл хадагалха газар түхеэрэгдэнэгүй.

Отрядай хүтэлбэрилэгшэд, Хойто-Байгалай хэлхээ-холбооной уезелай хүдэлмэрилэгшэд барилгын участогуудые радио-телефонно холбоогоор хангаха хэрэгтэ анхарал хандуулнагүй гэжэ бюро дээрэ тэмдэглэгдэhэн байха юм.

Эдэ мэтын дутуу дунданууд 11-дэхи тоннельнэ отрядай, Хойто-Байгалай аймагай зарим эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондоо ойлгосонгүйгөөр хүдэлмэреэ ябуулдаг байhанhaa боложо ушараа. Тиимэhээ саашадаа хамта түсэбөө табижа, ажал ябуулгануудаа гуримшуулха ёhотой. Сэгай эрилтэ иимэл байна ха юм.

КОМИССИ БИИ БОЛГОГДОБО

КПСС-эй Хурамхаанай райкомой бюро БАМ-ай барилгашадта туhа хүргэхэ үүргэтэй комисси бии болгохо гэhэн шиндхэбэри абаба. Комиссиин бүридэлдэ аймагай промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай, колхоз, совхозуудай найман хүтэлбэрилэгшэд ороно. КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр М. Д. Измалков комиссиие толгойлогшоор баталагдаа.

Энэ комисси БАМ-ай барилгашадай ажаhуудалайнь хэрэглэмжэ хангаха талаар хүдэлмэри ябуулха ёhотой юм. Тиимэhээ аймсоведэй гүйсэдкомой соёл культурын таhагай, аймагай киносетиин, ажалшадай ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай, райпогой, РЭС-эй, аймагай больницын, барилгын организацинуудай, промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые тус комиссида саг үргэлжэ туhалжа байхыень бюро уялгалба.

Мүн БАМ-ай барилгашадтай нягта холбоо барисаа байгуулжа, юундэ хэрэгтэй байhыень hонирхон, элирүүлжэ, ажал ябуулгануудаа бэелүүлхэ ёhотойень КПССэй райкомой бюро комиссиин гэшүүдтэ заагаа.

ҺАЙНДЭРТӨӨ ЗОРЮУЛНАБ

Манай ороной комсомолой мүндэлhөөр 56 жэлэй ойн баяр ерэбэ. Энэ hайндэртэ зорюулагдаhан баяр ёhололой үдэшэнүүд аймагаймнай колхоз, совхозуудта, промышленна предприятинуудта, эмхи зургаануудта, hургуулинуудта мүнөөдэр үнгэргэгдэхэнь. Комсомолой комитедүүд соёлой байшангуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта тэдэнэй сценаринуудые зохёогоо. Тус үдэшэнүүдтэ комсомолой ветерануудые уригдаха, ажалай түрүүшүүлдэ Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд, ВЛКСМ-дэ шэнээр абтаhан залуушуулда комсомолой билет барюулагдаха.

Тиихэдээ ВЛКСМ-эй райкомой бюро залуу колхозниигуудые, хүдэлмэришэдые, hурагшанарые комсомолдо абаха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Комсомолой hайндэрэй урда тээ ВЛКСМ-тэй хуби заяагаа холбохо гэжэ шиидэhэн залуушуул олон байгаа. 100 гаран хүн hүүлэй сагта комсомолдо абтаа. Оёорой, Торинин совхозуудай, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүү механизаторнууд, шофернууд, малшад, Гэгээтын, Дэрэстэйн, Петропавловкын дунда, Боцын найман жэлэй hургуулинуудай эрхим hурагшанар тэдэнэрэй дунда бии.

Алдарта ойгоо ажалай баян бэлэгтэйгээр угтаха гэжэ Зэдын голой залуу үетэн яhала оролдоо. Хаахаанагүй залуушуулай ажалай эдэбхи үүсхэл дээшэлнэ.

Байгша оной юhэн hарын дүнгөөр манай аймаг мал ажалай талаар республика соогоо нэгэдэхи hуурида гараа hэн. Энэ үндэр амжалтада аймагай комсомолой организациин оруулhан горитой хубита бии ааб даа.

Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын, малай тэжээл бэлэдхэлгын, таряа хуряалгын, намарай паар хахалалгын үедэ комсомолшууд болон залуушуул онсо шалгараа.

Түрүү хонишон Виктор Базаровай нэрэ республика дотор мэдээжэ болопоор үнинэй. 1973 — 1974 оной үбэлжэлгын үедэ 100 эхэ хонин бүриhөө 130 хурьга абажа, тобир тарганаар түлжүүлээ hэн. Тиигэжэ залуу хонишодой дундаhаа аймагай чемпион болоhон байна.

Мүнөө үедэ тэрэ хонишон шэнэ үбэлжэлгэдөө бэлдэнэ. Хашаа хорёогоо дулаалаа, үбhэ, тэжээлээ хүсэд хүрэхөөр асараа. Зундаа, намартаа хонидоо таргалуулхын тулада яhала оролдоо. Искусственна аргаар хони үрэжүүлгые болзор соонь дүүргээ. Тиимэhээ юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ түйлаhан, амжалтаяа улам арьбадхаха байhаниинь элитэ.

Бүри hаяхан аймагай залуу механизаторнуудай, шофернуудай зүблөөн болоо hэн. Тэндэ таряа хуряалгын, намарай паар хахалалгын үедэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдаа.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Василий Бубеев 4099 центнер ороohо сохижо, залуушуулай дундаhаа түрүү hуурида гараба. Мүн ... нэрэмжэтэ колхозой ... нернууд Василий ... Бальчин Семенов ... эндэ нэрлэмээр. ... низм» колхозой ... залуушуулай ком... дай звено (даагша ... Балданов) энэ жэл... хуряалгын үедэ мү... гарба.

XX партсъездын ... тэ колхозой трактор... рендоржо Будажа... гектар намарай па... жа, комсомолой мү... 56 жэлэй ойн баяр... лай үндэр амжалта...

«Октябрьский» ... шофер Дашанима ... «ГАЗ-53» түхэлэй ... 27048 мянган то... метр ашаа зөөжэ, ... лалтаяа hайндэртөө ... hан байна.

Үнгэрэгшэ үбэлж... дэ манай аймаг до... гашадаар яhала ол... зон хүдэлөө hэн. Мү... дэ хурьгашадпай ех... үүсхэл гаргаа. Ко... Борис Цыретаров ... хурьгашанаар хүдэ... мүнөө хоёрдохи хо... лонхой. Тэрэнэй ж... «Хурьгашанhaa хо... лоторI» гэhэн ур... мүндэлhэн залуушу... дэлөөн колхоз, со... дэлгэржэ байна. Т... лые ВЛКСМ-эй ра... луунаар дэмжэжэ. ... лой организаци бү... талаар горитой ... ябуулна.

А. БУ...
ВЛКСМ-эй ра... нэгэдэхи се...
Зэдын аймаг.

БАМ—мүнөө үе сагай агуу барилга гэжэ дэмы хэлэгдэдэггүй. БАМ-ай барилгашадта хэды олон тонно барилгын материал, элдэб түхеэрэлгэнүүд, эдеэ хоол болон бусадшье зүйлнүүд хэрэгтэй гээшэб? Эдэ бүгэдые энэ агуу барилгада саг дарыдань зөөхэ, барилгашадые hайнаар хангаха гэhэн зорилго манай республикын олон организациин урда табигдана гээшэ. Баргажанай адагай ашаа буулгалгын бааза эгээл иимэ организацинуудай тоодо ороhо байна. Баргажанай адагай баазын коллектив БАМ-ай барилгашадта шухала хэрэгтэй элдэб түхеэрэлгэнүүд болон барилгын материалнуудые Байгал далай дээгүүр Нижне-Ангарск хүрэтэр зөөхэ зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө оролдоно. Юуб гэхэдэ, Байгал далайн мүльhөөр хушагдахаhaa урид, гол ашаа эльгээжэ үрдихэ хэрэгтэй бшуу.

Баргажанай адагай баазын коллектив ямаршье ашаа буулгаха, ашаха оньhон түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай. 25 тонно ашаа үргэхэ дизельно-электрическэ кран тэрэ тоо... но.

Кранай машинист ... лий Мисюркеев, т... hалагшад Владими... ков, Константин ... Александр Моск... рий Бубнов гэ... мээр ажаллана. Т... лаанайнгаа даабар... бүрн үлүүлэн ... Эдэнэй мүнөө үе ... барилгада оруул... та иимэл даа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: машинист Анато... кеев.

В. СОРО...

ДҮНГҮҮДЫЕ ГАРГААД БАЙХАДА...

Юhэдэхи табан жэлэй түсэбэй тодорхойлхы удха шанартай дүрбэдэхи жэлэй гурбан квартал түгэсэбэ. Энэ үе соо манай республикын залуу hаалишад бага бэшэ амжалтануудые түйлаа. Тэдэнэр габшагай ажалай вахтада жагсан мүрысэжэ, абаhан социалис уялгануудаа, түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэнэ, табан жэлэй жасада өөhэдынгөө хубитые оруулна.

Үнгэрэгшэ юhэн hарын дүнгүүдые согсолон хараад үзэхэдэ, ВЛКСМ-эй райкомуудай залуу hаалишадые социалис мүрысөөндэ элсүүлхэ, тэдэниие үндэр түйлалтануудта зоригжуулха талаар хүдэлмэреэ хэр hайнаар ябуулжа байhаниинь тодорно, бии байгаа дутуу дундануудынь эли.

ВЛКСМ-эй Түнхэнэй, Улаан-Үдын, Сэлэнгын, Хориин, Баргажанай, Хяагтын райкомууд залуу hаалишадта саг үргэлжын анхарал хандуулжа, ехэ хэмжээнэй эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулаа.

Һү hаалиин комсомол-залуушуулай фермэнүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд саг соогоо гаргагдажа, түрүү зэргэдэ ябаhан зон материальна болон моральна талаhaa урмашуулагдана. Мүн түрүү дүй дүршэл олондо мэдээжэ болгохо хэрэг яhала hайнаар табигданхай гэжэ тэмдэглэмээр.

Иигэжэ залуу үетэнэй ажал хэрэг комсомолой бодото анхарал доро байхадаа, урагшатай байна.

Республикын залуу hаалишад ехэ hүнэй түлөө тэмсэл дэлгэрүүлээ hэн. Тиихэдээ дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаhан байгаа. Мүнөөнэй байдалаар харахада, тэдэнэрэй олонхинь хэлэhэндээ хүроо.

Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймагай Улаан-Горхоной hү hаалиин комсомол-залуушуулай фермын hаалишад С. Сыденова, В. Баторов, Р. Пархаева, Д. Халхаранов гэгшэд жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргээд байна. Эдэнэр түсэбэйнгөө дүүргэлтые 130—180 процентдэ хүргөө.

Прибайкалиин аймагай hаалишан В. Капунова, Улаан-Үдын аймагай—Е. Казанцева, Е. Болонева, Т. Мартыщина, Е. Черных, Кабанскын аймагай—А. Зарубин, З. Маласова болон бусад мүн лэ жэлэйнгээ түсэбүүдые түгэсхэжэ, 1975 оной тоосоогоор ажаллажа байна.

Онсолон хэлэхэдэ, А. Зарубин, З. Маласова гэгшэд hаамхай үнеэн бүриhөө 2900 килограмм hү hаажа, жэлэй дууhатар 3000 килограммhaa холо үлүү hү hааха арга боломжотой.

Сэлэнгын аймагай Дэбээнэй hү hаалиин комсомол-залуушуулай фермын түрүү hаалишан Наталья Лхамажапова үнеэн бүхэнhөө жэл соо 2150 килограмм hү hаажа абаха даабаритай байhан аад, мүнөө үедэ 2793 килограммда хүргөө. Харин жэлэй дууhатар 3000 гаран килограмм hү hаажа абаха эрмэлзэлтэй.

Мүн Сэлэнгын совхозой Ехэ-Сагаанай hү hаалиин комсомол-залуушуулай фермын коллектив габшагай ажалаараа суурхана. Тоосоото-hунгалтынгаа комсомолой суглаан дээрэ Агуу Октябриин революциин хүндэлэлдэ зорюулан, ноябриин долооной үдэр жэлэйнгээ даабариие түгэсхөөд байха гэжэ шиидээ.

Иимэ аша үрэ ехэтэй үүсхэлнүүд, хүдэлөөнүүд залуу hаалишадай дунда яhала олоор бадаран гарана. Тиимэhээ эдэниие саг соонь дэмжэжэ, комсомол-залуушуулай бусадшье коллективүүдэй дунда дэлгэрүүлхэ гээшэ тон шухала. ВЛКСМ-эй райкомууд энээндэ бодото анхарал ха... гэжэ тэмдэглэмээр ...

ВЛКСМ-эй Муха... Хэжэнгын, Бэшүүр... ның, Захааминай, ... комууд залуу hаали... да дэлгэрхэ социал... хайша хэрэгээр, ... муутайгаар ябуул...

Эндэ мүрысөөнэй ... саг соогоо гаргагд... рүү дүй дүршэл о... жэ болгохо талаар ... жээ ябуулгануу... нэгүй.

Үнгэрхэдөө, зар... совхозуудай залуу ... хэнтэй мүрысэhэн... байха юм. Мүн ... рысөөнэй гурим м... роо бултанда дуу...

Энэ үедэ тон ... хаhа тулажа ерээ... мэhээ дутуу дунд... усадхажа, hү ... дээшэлүүлхэ зорил... эдэ райкомуудай ... гарана гээшэ.

Энээнhээ улам... лишадые матери... ральна талаhaа ур... рэгые гуримшуул... хала болоно. «Ком... жекторнууд» ... үбэлжэлгэдөө хэр ... hыень шалгаха ... hүнэй шанарта ан... дуулха гээшэ у... гынь.

Малшадай ажа... рэглэмжэ хангал... ла хүдэлмэри гэж... гоно. Тиимэhээ эн... луулэгдэхэ хэмжэ... нуудые ВЛКСМ-эй ... анхаралдаа абаж... гуримдань оруул...

Хараа зорилго... Эдэниие бэелүүл... дануудаа усадха... гай эрилтээр таб...

Д. ЦЫРЕНДО...
ВЛКСМ-эй ...
хүдэлмэри...
хүдөөгэй залу...
таhага...

КИРГИЗЭЙ ССР-эй 50 жэлэй ой угтуулан

КИРГИЗИ хадаа манай ороной хлопок таридаг эгээн үндэр нютаг болоно. Сагай уларилай хүндэ хүшэр эрхэ байдалда эндэхи газар тарияалангай мастернууд «сагаан алтанай» үндэр баян ургаса абана. Энэ жэлдэ тэдэнэр түсэбөөр . хараалагдаhан 175 мянган тонныи орондо 200 мянган тонноhoo бага бэшэ промышленна үнэтэ түүхэй эд гүрэндэ худалдахые уялгалhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ошско областиин Ленинскэ районой «Москва» колхоздо оньhон аргаар хлопок хуряалга.

ТАСС-ай фотохронико.

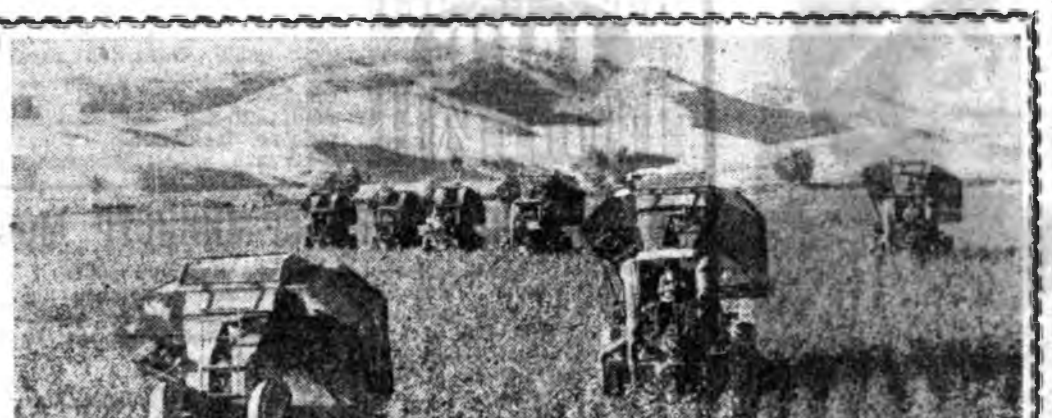

АХА НҮХЭР ТУХАЙГАА

БАГШАМНИ

Григорий Семёнович Панкиниие Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой хүдэлмэришэд hайн мэдэдэг юм. Тэрэ тус заводто 38 жэл соо слесареэр хүдэлжэ, нилээд дүршэлтэй, мэдээжэшье болоhон хүн юм. Панкин мүнөө электровоздо хэрэгтэй детальнуудые бүтээнэ. Тэрэ электроцехэй эрхимэй эрхим слесарь болонхой. Мүнөө 15 хүнhөө бүридэhэн бригада хүтэлбэрилнэ. Халаанай даабари үлүүлэн дүүргэжэ, hайн шанартайгаар электродвигательнүүдые заhабарилхын тула Григорий Семёнович Панкин хаба шадалаа гаргажа байдаг. Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, хүдэлмэриин сагые хүсэдөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна.

Бригададань залуу хүдэлмэришэд олон юм. Эдэниие электрослесариин мэргэжэлдэ hургаха, дүй дүршэлөө дамжуулха бологдоно бшуу. Григорий Семенович залуушуулые ехэл дуратайгаар бригададаа абадаг хүн юм.

— Бишье залуу ябаhан бэзэб. Аха заха нүхэдэйнгөө туhаламжаар слесариин мэргэжэлтэй болоhонби. Теэд мүнөө залуушуул ехэнхинь дунда hургуули дүүргэhэн, электротехникэ, хими, физикэ hайн мэдэдэг. Электрослесариин мэргэжэлдэ бэлэхэнээр лэ hураадхидаг,—гэжэ хөөрэдэг.

Нээрээшье, дунда hургуули дүүргэhэн хүбүүд, басагад олоор манай заводто ерэдэг болонхой. Эдэнэртэ зүб заабари хэлэжэ, hайнаар дахуулаа hаа, ёhотойл хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ байгдана бшуу. Дүршэл шадабаритай, бэрхэ слесарь hэн тула Григорий Семёнович ехэнхи сагаа залуушуултай үнгэрэгдэг. Үдэрэй сайлалгын үедэшье тэрэ участогтаа ерэжэ, ямар электродвигательнүүдые хайшан гээд заhабарилха, яажа хэрэглэхэ тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэдэг.

Арбаад жэлэй саанахана Григорий Семёнович намайе бригададаа абаа бэлэй. Түрүүшын үдэрhөө намайе анхаралhaa табидаггүй hэн. Хажуудаш ерээд, хэжэ байhан ажалыеш хараха, шалгаха. Тиигээд ямараар бүтээгээ hаа, бүри hайн байха ёhотойб гэжэ ойлгуулха. Залуу хүдэлмэришэдтэ ехэрхэжэ, хоолойгоо шангадхажа, хараал шэрээл табижа байhыень, юрэдөө, hананагүйб. Түбшэн дааруу абари зантай, энэрхы hайхан сэдьхэлтэй энэ хүдэлмэришэнэй бригадада хүдэлжэ, ажабайдалайнгаа замда ороhондоо баясадагби.

Би мүнөө электрослесариин табадахи разрядтай болонхойб. Бүхы продукцияа өөрын тамгатайгаар гаргадагби. Гэбэшье, хаа яа ойлгосогүй юумэнэй гарахада, Григорий Семёновичтоо ошодогби.

Григорий Семёнович Панкинай хүмүүжүүлhэн хүдэлмэришэд манай заводой бүхы цехүүд соо шахуу хүдэлдэг. Олонхинь үдэшэндөө гү, али заочноор hуража институт, техникум дүүргээд, инженер, технигүүдэй тушаалда хүдэлдэг. Гэбэшье, Григорий Семёновичой hургаалые мартадаггүй. Бишье үдэшэндөө hуралсажа, хүдэлмэришэн залуушуулай дунда hургуули дүүргээд, мүнөө Железнодорожно техникумдэ hуранаб.

Мүнөө Григорий Семёновичой бригадада мүн лэ залуушуул хүдэлнэ. Эдэнэй дунда халаанай даабари дүүргэдэггүй хүн гэжэ үгы юм. Бултадаа эрхим шанартайгаар продукци гаргажа байдаг. Эдэнэр жэлэй эхинhээ дамжуулгын улаан вымпел алдангүй абажа ябана. Григорий Семёнович Панкинай оролдолго шадабариин ашаар лэ энэ бүхы амжалтанууд түйлагдана гэжэ сэхэ хэлэлтэй.

Һайн шанартай продукци ехээр, бага гаргашатайгаар бүтээхэ гэжэ тэрэ залуушуулые hургана. Тэрэнэй бригадын коллектив энэ хүсэлөө бэелүүлжэ шаданашье. Григорий Семёнович Панкин заводой коллектив соо хүндэтэй болонхой. Тэрэнэй үбсүүндэ «Хүндэлэлэй тэмдэг» орден, «Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ шэн габьяатайгаар хүдэлhэнэй түлөө» медаль, «1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэhэн тэмдэг толордог.

Коммунис ажалай ударник, бэрхэ слесарь Григорий Семёнович Панкин үглөө бүри түрэл завод тээшээ гэшхэлжэ ябадаг. Олон жэл заводто хүдэлжэ, дүршэл шадабаритай болоhон хүдэлмэришэн олоной дунда хүндэтэй. Тэрэнэй бригадын коллектив юhэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхын тула сэхэхэн оролдолго үүсхэл гаргажа байна.

В. ЗОЛОТАРЕВ,
ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник.

Мүнөөдэр—комсомолой мүндэлһэн үдэр

ҮРБАДАХИ СЕМЕСТР АМЖАЛТАТАЙ

АЛУУ ҮЕТЭНЭЙ энэ һайхан һайндэрэй болоһан үдэр манай инсти- студентнэ- барилгын отрядууд хөөрэхэ дуран хүрэнэ. бүхэндэ хэдэн зуугаад ентнэр: биологууд, хи-ууд, түүхэшэд, физигүүд, матигууд, филологууд хари хэлэ үзэгшэд рес-ликынгаа шуха-шухала барилганууд дээ-ошожо ажалладаг зан-най болонхой.

жэлдэ 460-аад сту-эр (17 отряд) гурбада-еместрээ тон һайн үрэ-йгөөр тушаажа гараа. хэдээ эрхимээр һуража ха байхаһаа гадна, габ-йгаар хүдэлхэ эрмэлзэл-байһанаа бодотоор гэр-эн харуулаа гэхэдэ алдуу хогүй.

э отрядууд бүхы дээрээ 5 мянган түхэригэй ба-а хээ. Бэшүүрэй уһалуу-системын, Кабанскын анай фабрикын барил-Зүүн Сибириин түмэр заһабарилгада эдэнэр өө.

н Хойто-Байгалай ай-, Нижне-Ангарск тос-, Камчаткада хэдэн от-жаллаа. Загаһа сэбэрлэ-бһалха хүдэлмэри хэһэн отрядууд 120 мянган гэй продукци гаргажа ан байна.

о тэмдэглэмээр юумэн гэхэдэ иимэ. Хаанашье ажаллахадаа, манай студентнэр ажалаа хододоо эрхим шанартайгаар хэжэ, нютагай зоной магтаал, һайшаалда хүртэнэ. Олон тоото Хүндэлэлэй грамотанууд, ВЛКСМ-эй комитедэй адресаар ерэһэн баярай бэшэгүүд энээнние гэршэлнэ.

Гэбэшье студентнэр-барилгашад гансал ажалаа хараад ябаа гэхын аргагүй. Тэдэнэр ниитын ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Жэшээлхэдэ, студентнэрэй барилгын отрядуудай агитбригадануудай хүсөөр 53 концерт табигдаа. Мүн элдэб темэнүүдтэ зорюулагдаһан 44 лекци уншагдаа.

Юрээдүйн багшанар хүдэлжэ байһан тосхон бүхэндөө, хүмүүжэл һулатай, эхэ эсэгын харууһа муутай үхибүүдые элирүүлжэ, тэдэнние шефтээ абадаг һэн. Иимэ 16 хүүгэдые ажалдаа элсүүлжэ, зүб замаа олоходонь студентнэр туһа хүргөө гэжэ тэмдэглэмээр.

Студентнэрэй барилгын отрядуудай гэшүүд хүдөөгэй һургуулинуудта туһа хүргэхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулаа. Тэдэнэрэй хүсөөр методическа 5 кабинет түхеэрэгдээ, спортын дүрбэн талмай бии болгогдоо, 6 һургуули заһабарилагдаа, 660 ном библиотекэнүүдтэнь бэлэглэгдээ.

Зарим отрядуудай дэргэдэ пионерскэ лагерьнуудай эмхидхэгдэдэг болоһоор хэдэн жэл болоно байна. Байгша ондошье энэ хэрэг мартагдаагүй. Жэшээлхэдэ, «Интеграл-74» гэжэ физмадай студентнэрэй барилгын отрядай дэргэдэ «Спутник» лагерь хүдэлөө. Эндэ 40 гаран үхибүүд амарһан байха юм. Эдэнэрэй дунда манай үеын агуу барилга болохо БАМ-ай барилгашадай хүүгэд баһал бии һэн.

Физмадай хоёрдохи курсын студентка Галина Зуева лагерие хүтэлбэрилөө. Тиихэдээ хүдэлмэреэ тон һайнаар эмхидхэжэ, үхибүүдэйнгээ түрэлхидтэ яһала магтуулһан, һайшаалдань хүртэһэн байна.

Энээнһээ гадна, студентнэр сүлөөтэй сагтаа 40 воскресник үнгэргөө. Тиигэжэ 1900 түхэриг мүнгэ зөөри Гагарин хотын барилгын, эб найрамдалай жасада оруулба.

Иигэжэ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй багшанарай институдай студентнэр-барилгашад ВЛКСМ-эй мүндэлһөөр 56-дахи жэлэй ойе һуралсалай, ажалай үндэр амжалтаар угтаба.

А. КАРНЫШЕВ,
ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь.

АМ-ай БАРИЛГА ДЭЭРЭ

АМ-да хүдэлхэеэ ерэһэн залуушуул омолой алдарта ойе ехэ дэбжэлтэ-эр угтаба. Мүнөө эмхидхэлэй хаһа хэлдөө дүтэлжэ, гол ажалаа хэжэ э сагнай тулажа ерээ гээшэ. Ма-11-дэхи тоннельнэ отрядай хоёрдо-участогай комсомолой организациин лдэ 40 гэшүүд ороно.

рүүшын үдэрһөө эхилээд, комсомо-оо хүдэлмэрие эмхилжэ, гурим-оруулхые яһалашье оролдогдоо. ой үедэ стадион барижа, хоккейнэ ай мүльһөөр хушахаар бэлдэжэ бди. Мүн ВЛКСМ-эй түүхэтэ зам улһан шэмэглэлтэй улаан булан, лаборатори түхеэржэ эхилээбди. мсомолой дайшалхы дружина эм-гдэнхэй. Тэрэнэй гэшүүд Нижне-рск тосхондо хэдэн рейд үнгэргөө. эдээ харууһа муутай үхибүүдые үүлжэ, тэдэнэрые анхаралһаа ал-й хүдэлмэреэ ябуулхабди.

Мүнөөдэр Нижне-Ангарск тосхоной соёлой байшан соо комсомолой алдарта ойдо зорюулагдаһан баяр ёһололой үдэшын болоходо, литературно-уран һайханай композици харуулхаяа бэлдээбди.

Мүнөө дээрээ комсомол-залуушуулай барилгын оройдоол нэгэ бригада бии болгогдонхой. Теэд барилгын хүдэлмэриин хүсэндөө ороогүй байһан тулань, энээнэй гэшүүд БАМ-ай барилгашадта эльгээгдэһэн ашаа буулгана, абаашагдаха газартань шэрэлсэнэ.

Һаяар комсомолой путёвкоор Москва хотын түлөөлһэн залуушуул манда хүдэлхэеэ ерэхэнь. Тиихэдэнь үшөө комсомол-залуушуулай хэдэн бригада эмхидхэжэ, барилгын хүдэлмэридэ табихаар хараалнабди.

С. РАДЧУК,
комсомолой организациин секретарь.

Хойто-Байгалай аймаг.

ОСКВАГАЙ эдеэ хоо-комбинат жэлэй эхин-нөөшо түсэбөөр хараа-һанһаа 1 миллион 200 ан түхэригэй ехэ про-и худалдаа. Комбина-продукци манай ороной б городуудта, мүн хи-саана эльгээгдэдэг бай-Жэлэй туршада пред-тиин цехүүдһээ 500 ион пакедүүд гарана. эдэй хоол болохо эл-холисонууд, каша, шу-пудинг, тортнууд, пель-кисель болон үшөө олон д элдэб блюдэнүүд дээрээ 200 тухай эл-зүйлнүүд) тэдээн соо багсалагдадаг. Эдэ үүдээр 10—15 мину-туршада амтатай хоол э болоно.

бинадай коллектив ынгөө һайндэрые — хоолой промышленно-хүдэлмэрилэгшэдэй е ажалдаа шэнэ ам-нуудые туйлажа уг-байна.

РАГ ДЭЭРЭ: технолог-атор Н. Симонова шадайнгаа гаргадаг продукци харуулжа

АСС-ай фотохронико.

Очерк. ҮДЭШЫН ТОЛОНООР...

1

...Хэжэнгын дунда һургуулиин дэргэдэ 1951 оной намар уран зохёолой нэгэдэл байгуулагдаба. Энэ нэгэдэлшье үшөө дайнай урда тээ эмхидхэгдэһэн байгаа. Дайнай үедэ, дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ саарһанай хомор дээрэһээ энэ нэгэдэл хүдэлхэеэ болиһон юм. Харин 1951 ондо энэ нэгэдэлэй дахинаа хүдэлжэ эхилхэдэ, энээндэ хабаадалсаха дуратайшуул ехэ олон байба.

Тиихэдэ долоодохи класста һурадаг табхар сагаан хүбүүн дамбагар зузаан дэбтэр соо гоё һайханаар, аржытар бэшэһэн шүлэгүүдые буряад хэлэн, литературын багша Бадмажаб Юндунович Юндуновта асарба.

Уран зохёолой нэгэдэлэй гэшүүд гайхангяар шэртээд зогсоо һэн:

— Дансарамнай шүлэг бэшэдэг болоо юм байна.

— Яагаа олон шүлэг гээшэб?

— Ямар гоёор бэшэгдэһэн юм?

Дансаран хүбүүн толгойгоо дээрэ үргэнги, духаяа нэгэ аршаад, энеэбхилбэ:

— Юумэ болоно юм гү даа, али үгы гү? Саарһа эреэлнэл гээшэб!

...Тэрэ гэһээр олон жэл үнгэрөө. Һаншагтамнай «намарай хюрүү» унаа. Дансаран Доржигутабай юрын нэгэ мэргэжэлтэн-киномеханик болоо.

Хэдэн жэлнүүдэй урда тээ «Буряад үнэн» газетын хуудаһан дээрэ Дансаран Доржигутабайн шүлэгүүд хэблэгдээ һэн. Тэрэнэй зохёол уншаһан зарим нүхэд гайхангяар асууһан юм:

— Киномеханигаар хүдэлдэг юм гү? Киномеханик поэт хоёр тухай ойлгосо нэгэ хайшааб даа?

Үнэн дээрээ кинофильмнүүдые үдэшэ бүхэндэ харуулжа, искусстватай, хүн түрэлтэнэй ажабайдалтай, зохёолтой хүн зоноо танилсуулжа байдаг нүхэрнай шүлэгшэн байнгүй яаха һэм даа гэжэ хэлэхэдэм, нүхэдништье зүбтэйлэ тоолоо бэлэй.

2

КИНОМЕХАНИК.. Манай Эхэ орондо мэргэжэл бүхэн хүндэтэй. Теэд Дансаран Доржигутабай өөрынгөө мэргэжэлдэ ехэ дуратай хүн. «Ямаршье мэргэжэлээр өөрынгөө мэргэжэлые андалдахагүйб»—гэжэ тэрэнэй энеэбхилэн хүхихэдэ, үнэн зүрхэнһөө заатагүй этигэхэш.

Хэжэнгын аймагай киносетиин директор Даши Бадмаевтай һая уулзахадаа, Дансаран Доржигутабай тухай асуугаа һэм. Дансаран тухай магтаалай үгэнүүдые тэрэ хэлэбэ:

— Одоол нягта хүн гээшэ даа, Һара, квартал бүхэнэйнгөө түсэбые ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Богонёор хэлэхэдэ, аймаг соохи түрүү киномеханигуудаймнай нэгэн болоно.

...Зунай үглөөгүүр. Хэжэнгэ голой эрьеын ногоон соогуур шүүдэрэй мүнгэн дуһалнууд яларна. Һэрюун Хаанаһаашьеб, Мэхээртэ тээһээ буужа ерэһэн һэбшээ һалхихан халюуржа байһан ногооной орой дээгүүр наадаад-наадаад, саашаа арилшана хэбэртэй.

Иимэл үглөөнүүдтэ Дансаран дуратай. Хурса хажуураар ногоо сабшалан унагаажа, урагшаа дабхиха бүхэндөө ямаршьеб нэгэ томо поэмэ бүтээжэ байһан шэнгеэр тэрэ һанадаг. Зүб даа. Дансаран хара багаһаа хойшо ажалда ябажа һураа.

Сабшагдаһан үбһэнэй мүрнүүд шүлэгэй мүрнүүд мэтээр һубарина. Хяаг ногооной хангал үнэр аятайханаар анхилжа, ямаршьеб үзэсхэлэн һайхан оршон байдалай, байгаалиин сэлмэг, бэе махабадай һэргүү хүхюун тэмдэг үзэгдэнэ.

Дансаран сабшажал ябана. Тэрэнэй хуряаһан үбһые хүйтэн шоруун үбэлдөө мал адууһан амтархан эдихэл, түрэл совхозойнь малшад, хонишод баяртайгаар асалан байхал.

Дансаран Доржигутабай Хөөрхэ тосхонойнгоо хүн зондо киногоо үдэшэ бүхэндэ харуулаад, үбһэ хуряалсаншьегүй һууха байгаа. Теэд... Энэ хүмнай тиигэжэ шададаггүй һэмнай даа.

— Бүхэли үдэрөөрөө ажал хээд, үбһэ сабшаад, хурлагаад, бухаллаад ерэхэдэм, хүнүүд намайе эсэшоо гэжэ һанадаг ёһотой. Үгы даа. Би үдэшэлэн Хөөрхэдөө ерээд, амарһан шэнги бүри һэргүү байдагби. Киногоо харуулхала ошохош, — гэжэ Дансаранай хөөрэжэ һуухые дуулаа һэм.

Дансаран Доржигутабай гансал зундаа үбһэ сабшаад, үдэшэндөө кино харуулаад, ажалаа энээгээр хизаарладаггүй. Коммунист Доржигутабай үбэлдөө холын гүүргэ, отарануудта ошожо хөөрэлдөө үнгэргэдэг, нүүдэл библиотекын номуудые тараадаг юм.

3

ДАНСАРАН Доржигутабайн шэнэ, уужам гэртэ ороё. Номуудынь ехэ олон. Пушкинай, Есенинэй, Нерудын, Элюарай, Галсановай, Дамдиновай зохёолнууд. Номуудые уншадаг, эрдэмээ ходо дээшэлүүлжэ байдаг хүн гэжэ абаһаар лэ ойлгохоор. Стол дээрэнь — саарһан. Гоё һайханаар, аржытар бэшэгдэһэн шүлэгэй мүрнүүд.

Шинниим гүндүүн долгидой
Шэнын мундуу эрьесэ, —
Золгоо олон горходойш
Залгаа эбтэй түлхисэ.
Олон голоор дамжажа,
Толон уһаяа хамжажа.
Голоо тойроо дэлхэйдэ
Олоол замаа Хэжэнгэм.

Нютаг тухайгаа бэшэһэн шүлэгөө Дансаран даруухан аад, зөөлэхэн хоолойгоор уншана Шагнажа һуухада, тэрэнэй шүлэгүүд соо ялас гэһэн образ, сасуулга, уянгата мүрнүүд, философско гүн бодолнууд мэдэрэгдэнэ.

— Дансаран, ши шүлэгүүдэй ном гаргуулхаар болоолши даа,— гэжэ хэлэхэдэ, тэрэ энеэбхилэн, иигэжэ харюусана:

— Үшөө эртэ гэжэ һананам. Яараһанай хэрэггүй. Мүлихэ, заһаха хэрэгтэй.

Иимэ даруу зантай хүнэй залихан хөөрэжэ һуухада, тэрэнэй бэшэһэн шүлэгэй мүрнүүд эжэ эхигүй һанаанда ороод орхино:

Хонгор ногоон Хэжэнгым
Энгэр болон ялбайржа,
Үндэр манхан Һэбхеэмни
Мүндэр угтан сэнгэнэш.
Хүдэр хушаар нэлэнхы
Гэсэр мэтэ Һэбхеэмни.
Инаг түрэл Хэжэнгым
Хуяг болон сэнтэнэш.

...Дансаранай ажал хүдэлмэри хододоо үдэшын толоной залиржа байхада эхилдэг.

Үдэшэнүүдтэ Дансаран ехэ дуратай. Залиржа байһан толонише хараад, эжэ эхигүй зогсошохоо һанадаг. Гоё даа намарай үдэшэ! Баруун хойто хадануудай саана наранай хоргодоһоной һүүлээр үдэшын толоной зурагар үртэһэнэй ялайхадажа байхада, Дансаран клуб тээшэ алхалдаг. Тэрэнэй ерэжэ ябахые харажарханһан үхибүүд баяртайгаар гүйлдэн, клуб тээшэ субадаг.

— Дансаран ахай, энэ кино һонин гү?

— Үглөө ямар кино харуулхабта?

— Шэнэ ямар кино асархабта?

— Ямар журнал мүнөө гарахаб?

Асуудалнууд дээрэ дээрэһээнь буудаг. Дансаран дарууханаар харюусажа, кинофильмын удхые богонихоноор хөөрөөд орхидог.

Аппаратна соогоо ороһон Дансаранние хараһан һайт! Операци хэдэг таһалга соогоо ороһон хирург мэтээр тэрэ заримдаа үзэгдэхэ. Дансарантай суг тэрэнэй нүхэр Зинаида Жамьянова хүдэлнэ. Эдэ хоёрнай Хөөрхэ нютагай хүн зондо киноискусствын шэнэ зохёолнуудые үдэшэ бүри харуулжа, гоё һайханние ойлгуулан хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулна.

...Киногой лентэнүүдтэй хайрсагуудые Дансаран зохидоор нээгээд, аппарадаа тас-няс түргэхэн бэлдэнэ. Шэлнүүдыень аршана.

Уданшьегүй кино эхилжэ, зал соо һууһан хүн зон дуугай болон, шэнэ фильмын «засагта» абтаалхина.

Иигэжэ Дансаран Доржигутабай үдэшын толоной залиржа байһан сагта, үдэшэ бүри ажалаа эхилдэг.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Хэжэнгэ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

АЖАЛАЙ УДАРНИГУУДАЙ ҮДЭР

БЕРЛИН. Горняк Адольф Хеннеккын хүтэлбэрилдэг ударна халаан 1948 оной октябриин 13-да үдэрэйнгөө нормо дүрбэ дахин шахуу үлүүлэн дүүргэжэ, ажалай эдэбхитэдэй, социалис мүрысөөндэ түрүүлэгшэдэй хүдэлөөнэй эхи табиһан юм. Энэ үдэр тэрэ гэһэнһээ хойшо жэл бүри тэмдэглэгдэдэг болонхой. Республикын ажалшад һайндэрөө мүнөө баһал ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаба.

ГДР-эй 3,7 миллион үлүүтэй хүдэлмэришэд, алба хаагшад «Социалис ажалай бригадын» хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ. Үйлэдбэриин 190 мянган түрүүшүүл «Социалис ажалай эдэбхитэн» гэһэн нэрэ зэргэдэ гансахан нёдондо жэл хүртэһэн юм.

Совет үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэлые хэрэглэлгэ ГДР-тэхи олоной хабаадалгатай энэ хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ горитойгоор нүлөөлнэ. Совет нүхэдэйнгөө дүй дүршэлые халан абажа, амжалтатайгаар хэрэглэһэнэй ашаар, ГДР-эй машина бүтээдэг 40 предприяти бүри 50-яад онуудай эхеэр ажалайнгаа бүтээсые хахад хубяарнь дээшэлүүлһэн байгаа.

Байгша оной турша соо 740 мянган шэнэ дурадхал ГДР-эй промышленна үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ.

(ТАСС).

АМТАТАЙ ЭДЕЭНЭЙ ЭЗЭН

Хориин аймагай Үдын совхоздо үнгэрэгшэ жэлдэ 50 хүнэй һууритай шэнэ кафе баригдаһан юм. Эндэ эбтэй зетэй коммунис ажалай коллектив хүдэлдэг. Түс кафегэй коллектив һара бүри түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэнэ. Дүрбэдэхи разрядай тогоошон, ВЛКСМ-эй гэшүүн Зинаида Борисовае танихагүй хүн үсөөн байха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу тогоошон З. Борисова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

УЛААН-БААТАР: УРДЫН, МҮНӨӨНЭЙ, ЕРЭЭДҮЙН БАЙДАЛ

1924 ондо Арадай Ехэ Хуралай нэгэдэхи засендани дээрэ, Үргөө хото Улаан-Баатар гэжэ нэрлэгдэһэн, Монголой Арадай Республикын ниислэл болгогдон соносхогдоһон юм. Улаан-Баатарай 50 жэлэй ойе МНР-эй ажалшад октябриин 29-дэ баяр баясхалантайгаар тэмдэглэхэнь.

1919 оной Үргөө тухай дурдалганууд соогоо академик И. М. Майский иигэжэ бэшэһэн байдаг. «...хитадтүбэд түхэл маягтайгаар баригдаһан, саб-сагаан эшэгы гэр-бунхангууд, арьягар барьягар дасан, дугангууд, шара-улаан дэгэл, шобогор оройтой шасар малгай үмдэһэн, гартаа эрхи бариһан хэдэ мянган ламанар; тооһо шоройдо дарагдаһан дэлгүүр дээрэ бүлэг бүлэгөөрөө жэрын зогсоһон, эреэ марян хубсаһатай наймаашад; шүргэ шэбээ хашаануудай (досоонь гэрнүүд) хоорондуур гараһан уйтан хотирхой үйлсэнүүд; хазаар моритой, хутага һүйбадаһан, элдэб үнгын бүд тэрлигүүдтэй монголнууд; туйбатай, толгойдоо мүнгэн гоёлтонуудые зүүһэн монгол һамгад; нюрган дээрээ арья тарья ашаа тээгээд, аалиханаар гуйбарган дабшадаг тэмээнүүдэй ута хамбынууд ..»

55 жэл үнгэрбэ. Монгол ороной ниислэл хотын түхэл шэнжэнь танигдахаар бэшэ болоо. Зарим дасангууд арадай урлалай дурасхаал болгогдон үлөөгдэнхэй. Тиигэбэшье урдынхидаал адли мантан томо шэнгеэр харагдахаяа болёо, мүнөөнэй хотын аятай зохид олон дабхар байшангуудта халхалагдаад, обёорогдосогүй болоо. Уйтахан, хотиролдоһон үйлсэнүүдэй орондо үргэн зэнхэгэр, сэхэ сэхэ проспектнүүд бии болоо, шэбээ хашаануудай орондо хэдэн мянган модод, һөөг бургааһад ниислэлэй хүн зоной гараар һуулгагдаа. Тэмээн хамбынуудые шэнэ түхэлэй автомашинанууд, автобусууд һэлгэнхэй.

Улаан-Баатар — республикын политическэ, экономическа, эрдэм ба соёлой түб болоно. МНРП-гэй съездүүд, партиин ЦК-гай пленумүүд эндэ болодог. Социалис байгуулалтын шухалын шухала асуудалнууд правительствын байшан соо Арадай Ехэ Хуралай сессинүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Эб найрамдал бэхижүүлхэ, арадуудай хоорондын хани барисаа, харилсаа холбоо батадхаха хэрэгтэ МНР-эй ниислэл ехэ үүргэ дүүргэнэ. Эндэ уласхоорондын конгрессүүд, конференцинүүд, хуралдаанууд зарлагдадаг, выставкэнүүд, спортивна мүрысөөнүүд эмхидхэгдэдэг юм. Жэшээлхэдэ, Советскэ Союзтай социалис оронуудай хани холбоо бэелүүлдэг бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэдэй уулзалга, СЭВ-эй гэшүүн оронуудай уһанай ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн мүнөө жэл Улаан-Баатарта болоһон байна.

Хотын түүхын, соёлой памятнигуудтай, ажабайдалтайнь танилсахые хүсэһэн хариин олон зуугаад айлшад, туристнүүд Улаан-Баатарта жэл бүхэндэ ерэжэл байдаг.

МНР-эй Наукануудай академи, научно-шэнжэлгын хэдэн арбаад институт Улаан-Баатарта нээгдэнхэй. Дээдэ, дунда ба эхин һургуулинууд, техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудта 80 мянга гаран хүн, тайлбарилан хэлэбэл, ниислэлэй дүрбэн хүн бүхэнэй нэгэниинь һурана. Энэньшье ойлгосотой: хотын гурбан зуун арба мянган зоной 70 гаран процентнь 35-һаа доошо наһатай юм.

Улаан-Баатарай театрнууд, кинотеатрнууд, цирк, соёлой байшангууд, клубуудта нэгэн доро 40 мянган хүн орожо шадаха.

«Монголкино» гэжэ түбэй киностуди уран һайханай, документальна, научно-дэлгэрэнгы фильмүүдые гаргадаг, хариин оронуудта буулгагдаһан хэдэн арбаад кинолентэнүүдые дахтан буулгадаг. Тайлбарилан хэлэбэл, хори шахуу совет фильмые мүнөө жэлдэ дабтан буулгахаар түсэблэгдэнхэй.

Энэ хотые бүхы талаарнь хүгжөөлгэдэ совет хүнүүд ехэ туһа хүргөө. «Советскэ Союзай экономическа техническэ туһаламжа, СССР-һээ ерэһэн ехэ мэргэжэлтэдэй хамһабари Улаан-Баатарта промышленностиин, барилгын, худалдаа наймаанай, транспортын ба хэлхеэ холбооной олон һалбариин һуури табиха, һургуулинуудые, соёлой, медицинын, эрдэм ухаанай эмхинүүдэй байшангуудые бариха арга олгоо», — гэжэ хотын түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшын орлогшо Х. Шаравдорж «Улаан-Баатарай мэдээ» гэдэг газетэдэ бэшэһэн юм.

Москвагай барилгашад 50 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрануудые, хэдэн һургуули, эмхи зургаануудай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха предприятинуудай арбаад байшангуудые хотодо барижа, һаяхан тушаагаа. Профсоюзуудай соёлой ордон, Совет соёлой, эрдэм ба техникын ордон, Эдир технигүүдэй байшан, Гэрлэлгын ордон һаядаа хотые шэмэглэхэ.

Улаан-Баатар жэл ерэхэ тудам бүри ехэ гоё һайхан болоно. Энэ хотые хүгжөөхэ хэрэгтэ ниислэлэй гэр байра баридаг комбинат шухала үүргэ дүүргэнэ. Мүнөө энэ предприяти шэнэдхэгдэн һэльбэгдэжэ байнхай. 1975 онһоо бүри олон дабхар гэрнүүдэй хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг болохо юм. Ерээдүйн Улаан-Баатар 9, 12, 14 ба 16 дабхар гэрнүүдтэй, аятай зохид гостиницуудтай, анда хотонуудтай болохо. Зүүн талаань МНР-эй Наукануудай академиин хото баригдаха.

Улаан-Баатарые хүгжөөхэ генеральна түсэб мүнөө зохёогдожо байнхай. Энэнь 2000 он хүрэтэр бэелүүлэгдэхээр хараалагдана. Хотын саашанхи хүгжэлтэдэ монгол архитектурын ёһо заншалнууд мүнөөнэй барилгын шэнэ шэнэ туйлалтануудтай тааралдуулагдаха юм.

А. ЧЕРНЕЦКИЙ,
АПН-эй тусхай корр.

ҮНДЭР НАҺАНАЙ ДАБААН ДЭЭРЭ

ай АССР-эй соёлой хүдэлмэрилэгшэ, ад драматургиин һуури табилсагша, ахамад фольклорэһэн арадай аман эшэнжэлэгшэ Сергей Балдаев наян табан болобо.

ье мэдэһээр, С. П. й хэһэн юумэн ехэ, соогоо суглуулһан, эн үльгэр, онтохон табаринууд тоолошогүй байха. Балшар бага үльгэр, тууужа баатар геройнуужамшагта ябадалда г байһан. Эрхүүгэй н Боохоной аймагай гэжэ нютагта үльтохошо үбгэд, хүгүедэ олон байгаа. сор оршодог бугуудай һонор ухаан сээжэтэн Абгайгэлжэ суглараад, өөрһөө онтохо, тааюулдаг заншалтай бүгэдэн эдир хүдьхэлдэ һайхан һан гэхэ.

эй багшанарай се- С. П. Балдаев аргагүй байһан юм. ндо түрэл нютагаа 1923 он бологор ссудай һургуулишалһан намтартай. ном сударта һуррин нютагуудынь ха. Эхирэд-Булгаандайн, Боохоной, үбгэд, хүгшэд етрович тухай мүалуунаар хэлсэдэг.

Арадай аман зохёолой эрхим һайн зүйлнүүдые наринаар суглуулха, ханамжатайгаар шэнжэлхэ талаар сэгнэшэгүй ехэ юумэ хээ.

Гэхэтэй хамта эрдэм мэдэсээ ходо дээшэлүүлжэ ябаа. Түрүүшээр институт, һүүлээрнь аспирантура дүүргэээ. Этнографиин ба зүүн зүгэй арадуудай национальна культурын институдта һуража байхадаа саг үргэлжэ Буряад орондоо ерэжэ, аман зохёолой болон буряад арадай ажаһуудалда хабаатай материалнуудые суглуулагша бэлэй. Эдэ материалнуудай үндэһөөр «Революциин урда тээхи буряад уран зохёолой түүхэ», «Октябриин революциин һүүлээрхи буряад уран зохёол», «Буряадуудай ниитын байдал» гэжэ нилээд томо статьянуудые бэшэһэн юм. «Ламаизмын хархис муухай шэнжэ шанар» гэжэ выставкэ эмхидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна., 1930 ондо уран зохёолшо Солбонэ Туя, З. Д. Манзанова, И. Г. Дадуев гэгшэдэй зохёохы ажал тухай статьянуудые бэшэжэ хэблүүлһэн шуу. Иигэжэ эрдэмэй далай уруу түрүүшын алхамуудые хэһэн байна.

Гэхэтэй хамта С. П. Балдаев ахамад зохёолшодой нэгэн болоно. Совет-буряад драматургиин үндэһэ һуури табилсаһыень зохёолшод, эрдэмтэд мэдэхэ байха. Анха түрүүшынь зүжэг 1905 ондо табигдаһан түүхэтэй. Һүүлээрнь «Малшан Цэрэн», «Үнэнэй баяр», «Эхэнэрэй хуби заяан» гэжэ зүжэгүүдые бэшээд, хүдөө нютагуудта табюулһан гэхэ. Зүжэг дотороо үгытэй ядуу ажалша буряадуудай ажаһуудал, һанал эрмэлзэл гэхэ мэтые зураглан харуулжа, баян ангиин — нютагай баяшуулай хомхой хобдог аашаһаа боложо иигэжэ зобоно гэжэ ойлгуулдаг байгаа. Революциин үнэн сэхэ хэрэгые тайлбарилан ойлгуулхые оролдогшо бэлэй.

1926 ондо Сибириин уран зохёолшодой Холбооной гэшүүнээр абтаһан юм. Москвада болоһон уран зохёолшодой нэгэдэхи съездэ хабаадалсажа, элитэ ехэ зохёолшодой элидхэлнүүдые шагнажа, саашадаа яажа хүдэлхэ шэглэлтэй болоһон шуу.

Хоридохи зуун жэлэй эхинһээ эхилээд, мүнөө хүрэтэрөө суглуулһан материалнуудыень юунтэйшье сэгнэшэгүй. Тиигэжэ Сергей Петрович Балдаев тоогүй олон үльгэр, онтохонуудые абаржа, мүнхэ наһатай болгоһон шуу. Энэнь Буряадай ахамад эрдэмтын, уран зохёолшын габьяа гээшэ. Зуу гаран томо үльгэрнүүд, онтохонууд аман зохёолой шэмэглэл болоно, Арбан табан мянга шахуу дуунууд, элдэб янзын онтохон болон таабаринууд аман зохёолой алтан жасада ахамад фольклористын ашаар оронхой. Бүхы юумыень тоолохо болоо һаа, захадашагүй олон гээшэ.

Үльгэр, онтохонууд тиимэ бэлээр суглуулагдадаггүй юм. Хэды һараар хүдөө нютагуудаар ябаха ушартай байгаа. Тиихэдэ Сергей Петровичой ябаагүй, хэды хоногоор үнжөөгүй һуурин нютаг гэжэ Буряад орондомнай үгы шахуу. Үльгэр домогуудые суглуулжа, онтохошо түүхэшэ үбгэд болон хүгшэдэй нэрые мүнхэлһэн байна. Тиигэжэ Сергей Петровичой ашаар бэлигтэй бэрхэ үльгэршэдэй, жэшээнь, Папа Тушемилов, Бартас Пилеев, Ольфор Хогоев, Парамон Дмитриев, Семен Дахинов, Хабдуу Хартуев, Сагаадар Шанаршеев, Байнга Айдаев, Пёохон Петров болон бусадай нэрые бидэ мүнөө мэдэнэбди.

Мэдээжэ үльгэршэн Папа Михайлович Тушемиловэй (1877—1954) репертуарта гуша гаран үльгэр, таби гаран элдэб янзын удхатай онтохон, нилээд олон дуун, оньһон болон хошоо холбоо үгэнүүд ородог байһан. Тэдэнние бултыень шагнаха, тиигээд бэшэжэ абаха гээшэ гайтай ехэ ажал ха юм. Арадай аман зохёолдо дуратай, тэрэнэй саашанхи хуби заяан тушаа сэдьхэлээ зободог хүн тиимэ тэсэмгэйгээр суглуулжа ябаа бшуу. Тиимэ тэсэбэри Сергей Петровичто бии байгаа. Энэнь залуу эрдэмтэдтэ, фольклористнуудта һайн һайхан жэшээ болохо үгэхэл.

Томо эпическэ жанрай үльгэрнүүдэйнь дунда онсо һуури «Гэсэр» эзэлнэ. Буряад арадай аман зохёолой дээжэ болохо энэ эпосэй янза бүриин найруулгануудые бэшэжэ абаһан байна. Бэлигтэй бэрхэ үльгэршэн Ольфор Хогоевһоо бэшэжэ абаһан «Гэсэрэйнь» найруулга эгээ һайн, уран хурса гэжэ тоологдоно. Энээнээ мүнөө бүридхэжэ, хэблэлдэ бэлдэнхэй.

Бөөгэй түүрээлгэдэ хабаатай материалнуудые олоор суглуулһан байна. Хамаг бүхы бурхан заяануудта зорюулһан үгүүлэлнүүд гансал Сергей Петровичой суглуулбаринууд соо олдохо. Юрын хүнүүдтэ энэ мэтын зүйлнүүд һонигүй, үни хада мартагдаһан юм бэзэ. Харин эрдэм шэнжэлгын талаар яахын аргагүй хэрэгтэй бшуу.

Буряад арадай ажаһуудалда сэхэ хабаатай материалнуудые ахамад фольклорист олоор суглуулһан юм. Тэдэнь мүнөө Улаан-Үдын, Шэтын, Эрхүүгэй, Москвагай, Ленинградай музейнүүдтэ хадагалаатай байдаг. Хизаар ороноо шэнжэлгын Улаан-Үдын музейдэ фольклористын үгэһэн 3000 гаран зүйлнүүд бии.

Аман зохёол суглуулхаһаа гадна, ахамад эрдэмтэ этнографи, уран зохёол, түүхэ болон педагогикодо хабаатай шэнжэлгэнүүдые хэнэ. Эрдэмтын зохёолнууд саг үргэлжэ хэблэгдэжэ гарана. Һүүлэй арбан табан жэлэй туршада гуша гаран зохёолнуудынь ном болоно гараһан байна. «Шэлэгдэмэл зохёолнууд», гурбан боти номһоо бүридэһэн буряад арадай дуунууд, «Буряадуудай хурим түрэ, тэрэнэй ёһо гурим», «Буряад аман зохёолой түүбэри» гэжэ номуудынь ехэтэ һайшаагдаһан юм.

Мэдээжэ эрдэмтын бүтээлнүүд Монгол, Венгри, Польшо, Германи, Франци, Япони болон бусад оронуудта хэблэгдэжэ гараһан. Энэ һайхан хэрэгтэнь мэдээжэ эрдэмтэд-монголистнууд, жэшээнь, академик Ринчен, Венгриин элитэ академик Лигети, французай эрдэмтэ Амайон гэгшэд туһалһан юм.

Ахамад эрдэмтын суглуулһан зүйлнүүдэй жаахан хубинь хэблэгдэһэн юм. Бүхы суглуулһан юумэнүүдынь гансашье өөрынь бэшэ, харин буряад арадай баялиг мүн. Эрдэм шэнжэлгын саашанхи хүгжэлтэдэ эдэнь айхабтар туһатай байха.

Сергей Петрович Балдаевта үндэр наһа, удаан жаргал юрөөжэ, ажал, хэрэгтэнь амжалта хүсэе!

Г. ТУДЕНОВ.
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЕВРОПЫН КОММУНИСТНУУДАЙ ҮГЭ

Европын коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Варшавада үнгэргэгдэhэн консультативна уулзалгые дэлхэйн олониитэ ехэ hонирхон ажаглаhан байна. Өөhэдынгөө зэргэдэ 25 миллион коммунистнуудые жагсааhан, 28 парти hанамжа дурадхалнуудаа гүйсэд дүүргэнээр андалдаhанайнгаа һүүлээр, Европын коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай конференци зарлаха ба тэрээндэ бэлдэхэ шухала байhан тушаа хэлсээ баталба. Энэ конференци «Европодо эб найрамдал, аюулгүй байдал тогтоохын, харилсаа холбоо ба социальна хүгжэлтын түлөө тэмсэл» гэhэн асуудалда зорюулагдаха юм. Дурсагдаhан конференциие 1975 оной хахад бөлөтор ГДР-тэ үнгэргэгдэхэ гэhэн hанамжа оронхой.

Европын коммунистнуудай шэнэ хуралдаа зарлаха hанамжа хаанаhаа гараа гэхэдэ, энэ түбидэ тон шухала хубилалтанууд боложо, шэнэ эрхэ байдал бии болохо. Үнгэрhэн арбан жэлэй туршада «хүйтэн дайе» усадхахын түла бүхы хүсэнүүдые элсүүлхэ зорилго коммунистнууд табидаг байhан. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд тэрэ зорилгые бэелүүлхэ замаар урагшаа холо дабшаа гэжэ мүнөө сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэхэдэ болоно. Уласхоорондын эрхын талаар хэлэбэл, дайнай һүүлээрхи Европын хилэнүүдые эбдэршэгүйгөөр тогтониижоруулха арга олдоhон гээшэ. Ниитын элдэб байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан hоор зэргэ оршон ажаhууха гуримаар Европодо уласхоорондын харилсаанууд улам бүри тодорхойлогдоно. Энээниие юугээр тайлбарилхаб гэхэдэ, нэн түрүүн социалис оронуудай туйлажа байhан ехэ амжалтануудаар, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ баталан абтаhан эб найрамдалай совет программын амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байhанаар. Баруун Европын компартинуудай эдэбхитэй ажал ябуулhаар.

Европодо шахардуу шанга байдалые hуларуулга хадаа капиталай оронуудта фашизмда эсэргүү демократическа байгуулалта тогтоохын, хүдэлмэришэн ангиин социалис уг зорилгын түлөө ажалшадай ангиин тэмсэлые үргэдхэлгэдэ нүлөөлhэн байха юм.

Варшавада болоhон уулзалга дээрэ тэмдэглэгдэhэнэй ёhоор, мүнөө Европодо, эб найрамдалай, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ба бүхы ажалшадай аша туhын үйлэ хэрэгэй ябасада нүлөөлхэ арга боломжо, хүсэ шадал коммунис партинуудта хэзээ хэзээнэйхиhээ ехэ бии.

Зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалаар конференци политическэ тодорхой хараа шугам зохёохо болоно гээд уулзалгада хабаадагшад зааhан байна. Шахардуу шанга байдалые заатагүй hуларуулхын тула коммунистнууд болон эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд өөhэдынгөө эдэбхиие дабхар хүсэтэй болгохо зэргэтэй гээд тэдэнэр тэмдэглээ Европо түбидэ хархис хүсэнүүдэй «хүйтэн дайнай» үеые дахин тогтоохо hэдэлгэ гаргажа байhан мүнөө үедэ эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй эдэбхиеэ шангадхаха тон шухала болоно.

Европын эб найрамдалай тогтууритай, бата найдамтай түби болгохо талаар түүхэтэ зорилгонуудые шиидхэхын тула «Европын социалис гүрэнүүдэй, хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай, бүхы демократическа ба эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй хүсэ шадалые нэгэдхэхэ ябадал хангаха гээшэ тон шухала» гээд КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев тэмдэглэhэн байна. Зарлагдахаяа байhан конференци дээрэ коммунистнууд Европодо бата найдамтай эб найрамдалай асуудалые социальна хүгжэлтэтэй, ажалшадай аша туhын хэрэгые хамгаалгатай холбоотойгоор табижа, валютын сэнгэй унаха ба юумэнэй үнэтэй болохо ябадалhаа, экономическа саг үргэлжын зүрилдөөнhөө ажалшадай ямар аргаар сүлөөрхэ зам заажа үгэхэ.

Варшавада болоhон уулзалгада дэлхэйн хэблэл ехэ анхарал хандуулба. Жэшээнь, нэгэ хараа бодолтойгоор ажал ябуулгаяа үргэлжэлүүлхэ хүсэл эрмэлзэл, манай түбиин гол шухала асуудалаар ниитэ хараа шэглэл зохёохо хүсэл хүдэлмэришэнэй ба коммунис хүдэлөөндэ оони болоо гээд Польшын ПАП агентство тэмдэглэнэ. Имагтал коммунистнууд — эб найрамдалай түгые үргэгшэд, империализм болон ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлшэд, ажалшадай аша туhын хэрэгэй түлөө үнэн сэхэ тэмсэлшэд байhыень Европын коммунистнуудай зарлагдахаяа байhан хуралдаан Европын арадуудта эли тодоор харуулха гээд Болгариин «Отечествен фронт» газетэ бэшэнэ.

ОЛЬСТЕРОЙ БЭРХЭШЭЭЛТЭ БАЙДАЛ

Хойто Ирландиин элдэб городуудта граждан эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлэй дэй демонстрацинууд, Белфастын үйлсэнүүдтэхи баррикаданууд, буудалдаан, Лонг Кешын концлагерьта политическэ хэрэгээр хаагдаhан мянга табан зуун хүнэй восстани, протестан хархисуудай зэбсэгтэ бандануудай hүйдхэл — эдэ бүгэдэ Хойто Ирландидахи (Ольстерто) байдалай шахардуу шанга болоhые hаниие гэршэлнэ.

Великобританиин «захиргаанайгаа хүтэлбэриие бээ дээрээ абаhан» энэ провинцин» һүүлэй үеын үйлэ хэрэгүүд хадаа лейбористнуудай правительствын Ольстерой хэрэгые сэрэгэй полициин хүсөөр шиидхэхэ политикаhаа үшөө арсаагүй байhаниинь гэршэлнэ. Энэ политикань 1969 оной зун бээлүүлэгдэжэ эхилhэн, Хойто Ирланди руу сэрэгэй частьнуудые оруулhан. Энэ үедэhөө эрхэ сүлөөгэй түлөө бодоhон католигууды буу зэбсэгтэй хүсөөр даража эхилhэн гэшэ.

Тэрэ саhаа тэндэ Англиин сэрэгүүдэй тоо олошоржол байна, мүнөө 16 мянган хүн болонхой. Бодото дээрээ Великобританиин колони болгогдоhон Ольстерто Лондон буу зэбсэгэй хүсэнэй үндэhэн дээрэ өөрынгөө засаг түшэглэн, Ирландиhаа тасалагдаhан газарайнь бэхижүүлхые оролдоно.

Гэхэтэй хамта энэ политикань Ольстерто хабаатай хэрэгүүдэй политическэ ба социально-экономическа гол асуудала нэгэшье шиидхэгдээгүй. Энэ провинциин бүхы хүн зоной 40 шахуу процент болодог Хойто Ирландиин католигуудта мүнөө хүрэтэр граждан эрхэ сүлөө олгогдоогүй байhаар. Демократна эсэргүү hунгуулиин гуримаар табиhаа дээшэ жэлэй туршада католигууд орон нютагайгаа хүтэлбэриhөө зайсуулагданхай. Граждан эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлшэд протестан хархисуудай зүгhөө хатуу шэрүүнээр хэhээгдэнэ.

Хойто Ирланди экономикын талаар Британиин королевствын эгээл гээгдэнхэй хубинь байhан зандаа. Орон доторнь бүхыдэнь абажа харабал, эндэ хүн зоной байдал hуудал эгээл ядуу, үнэтэй, хүдэлмэригүй хүнүүдэй тоо эгээл олон юм. Ольстерой хүдэлмэрилэгшэдэй шадахаа хүн зоной арбан процент ажалгүй, олонхи үгытэй католигуудай хэхэ ажал олдодоггүй, католигуудай байдаг зарим районуудта ажалгүйшүүлэй табин процент ажалгүйшүүл. Ольстерой хэдэ мянган хүнүүд хонохо гэргүй болоно.

Англиин правительствын олон жэлэй үргэлжэлүүлжэ байhан буу зэбсэгэй хүсэндэ найдаhан, хэлэлтэ мэдүүлгын, политика Ольстерой хуби заяаны дүрэ сагаалаа асуудалнуудые шиидхэжэ шадаагүй байна. Тохёолдоод байhан бэрхэшээлтэ байдалhаань тус политика улам хүндэ хүшэр болгоно. Англиин ба Ирландиин коммунистнууд, оронойнь түрүү үзэлтэй организацинууд Хойто Ирландиин бүхы хүн зонд демократическа эрхэ, граждан сүлөө олгохые лейбористнуудай правительствые уряална, Англиин сэрэгүүдэй зүгhөө хэгдэжэ байhан хэhээлтын мурдэлэлгүүдые дары түргэн болиулхын түлөө, тэдэниие Ольстерhоо гаргахын түлөө, политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдаhан бүхы хүнүүдые табиулхын түлөө тэмсэнэ.

И. ЛАПИЦКИЙ, Т. КУДРЯВЦЕВА. (ТАСС).

АГНУУРИИН ХАhА ЭХИЛЭЭ

Октябрь — намарай тэн hара болоно. Байгаалида үбэлэй шэнжэ үзэгдэжэ эхилдэг. Намарай ольбон унажа, үдэр ерэхэ бүри хүйтэрөөд, түрүүшын абаагай саhан орошоно. Ангууд хайлаадаг. Гэбэшэ үйлдэр хадын оройдо, наhагаануудта байрын сахан ниуханхай. Сайхан харагдадаг. Хуhа уларна, зэд улаан набшаhадые hэршээгүүлhэн. Галхинай үлзэха түрүүлнэ. Тинхэдэшь набшаhад үдэр ерэхэ бүри олоор агаарта хуриляа, зүрээ харгы дээгүүр, ой шөөрөөр таража, хул доогуур бамбагар зөөлэн, шорлорбо болоно. Хаа бүри болодог юртэмсэ эндэ зэргэдэ манай нюдые гайхалтай hайхан үнгэ зүhөөрэ hонирхуулна. Hарын барагдахада, гол горхонууд үнэ сөөрэмтэ мүлhөөр хушагдана.

Энэ үедэ эшээнэй амнтад, заряа, алаг дааган, зумбараа, тарбаган, доргон, баабгайнууд үбэлэйнгөө унтариндаа ороод байдаг. Хэрмэнэй, булганай болон үнэгэнэй үбэлэйнь нэхы ноохон ургажа, октябриин 20-hоо агнууриин олзоборилгын хаhа эхилдэг гээшэ. Ойдо нохойн хусаха, буугай hүрэхэ дуулдаха. Ингэжэ ангуушад «зөөлэн алта» гүрэндөө бэлэдхэжэ ябаhанаа мэдүүлдэг.

Буркоопсоюзай коопзверопромхозууд, бэлэдхэлэй конторонууд зэрлит ангуудай арhа олзоборилгын хаhые энэ жэлдэ hайн бэлэдхэлтэйгээр угтаба. Июнь hарада 25 товаровед ангай арhанай Эрхүүгэй баазада үнгэргэгдэhэн 3 үдэрэй семинарта хабаадалсаа. Баазын мэргэжэлтэд тэдэниие арhа бэлэдхэдэг түрүү дүй дүршэлтэй танилсуулаа. Коопзверопромхоз, бэлэдхэлэй конторо бүхэндэ ангуушадай суглаан үнгэргэгдөө. Эндэ hайн шанартайгаар арhа тушааха гүрэнэй даабари дүүргэхэ тухай ехэхэн хөөрэлдөөн болоо. Ангуушадай агнаха газарта 8 бааза, 125 гэр баригдаhан, заhагдаhан байна. Агнууриин эхилхэhээ урид мэргэжэлтэд хүбшэдэ гаража, ангуудай тоо бүридхөө. Хэрмэнэй баян «ургаса» Бэшүүрэй, Түнхэнэй аймагуудта «хуряагдахаар» хүлеэтдэнэ. Хойто-Байгалай, Түнхэнэй зверопромхозууд зарим ангуушадые холын хүбшэдэ вертолёдоор буулгаа. Штатна ангуушадта түлөөhэгүйгөөр гутал хубсаhан, буу, hомэн үгтэбэ.

Мүнөө жэлэй агнууриин хаhын үедэ коопзверопромхозууд, заготконторонууд ангай 380 мянган түхэригэй арhа гүрэндэ тушааха. 3370 булга, 102 хандагай, 136 буга, 160 зэрлиг оро, 110 гүрөөhэ бариха түсэбтэй.

Гүрөөhэ олзоборилгодо бага үдэр шанартай. Тинмэhээ гүрөөhэнэй лицензиие ангуушадай hайн дуранай ангуушадай булгамай гэшүүдтэ тараажа үгэхэ гэhэн байна. 1972, 1973 онуудта үсөөн дайсан хүгшэн, гүрөөhэн болохо, гүрөөhэн олон болонхой. 1974 онуудта үргэл хэжэ 5 түхэ будхааан 1000 лицензиин үгтөө hаань, гүрөөhэнэй тоо үсөөн болохогүй. Лицензиин журамаар ангуушадаа булгалха хэлэн гүрэндээ эгэрнүүд. Агнуури хилашад тушаалта хүнүүд шалгалта зэргэтэй.

Коопзверопромхоз болон бэлэдхэлэй конторонууд сайн арhа тушааха хэлсээнүүдые ангуушадтай баталжа үргэлжэлүүлнэ. Хамтадаа 2000 хүн агнуурида гараад байна. Агнууриин шэнэ дүримэй ёhоор үнэтэй арhатай эмитадай тоодо булган, хэрмэн, ондатра, халюун, hолонго, үен оронхой. Эдэ ангуудай арhан заатагүй гүрэндэ тушаагдаха ёhотой.

Россин ангуушадай хоорондо дэлгэрhэн конкурсын дүнгөөр 1973—74 онуудай намар-үбэлэй агнууриин үедэ шалгарhан хүнүүдтэ Роспотребсоюзай Хүндэлэлэй грамотанууд, мүнгэн шан барюулагдаа. Н. Г. Шангин (Прибайкалиин коопзверопромхоз) 1-дэхи шанда, Н. П. Иванов (Кабанскын коопзверопромхоз) 2-дохи шанда, Т. С. Домальчук, Л. В. Смирнов, (Баунтын коопзверопромхоз). Г. И. Афанасьев, И. Н. Дригунов, П. Н. Сотнич (Кабанскын коопзверопромхоз) гэгшэд 3-дахи шанда хүртэhэн байна. Эдэ ангуушад тайгада гаранхай, олзоборилго хэжэ байна. Октябриин hайндэрэй hүүлээр ангуушад түрүүшынгээ олзо тушааха.

Коопзверопромхозу у д а й трест агнууриин газар шалгаха, ойн хулгайшадтай тэмсэхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулна. Мүнөө агнууриин хэдэн арбаад мэргэжэлтэд, штатнабэшэ инспекторнүүд, егерьнүүд шалгалта хэхээр ойдо гаранхай.

Агнууриин халуун хаhа эхилбэ. Ангуушадай баян олзотой бусаха байhандань найданабди.

М. ГЫЛЫКОВ,
Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай трестын мэргэжэлтэ.

Дэлхэйн саанаhаа

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ПАРИЖ

ТҮҮХЭТЭ ОЙ

ТАСС

Совет-француз харилсаа холбоон уласхоорондын угаа ехэ удха шанартай, энэ харилсаан амжалтатайгаар хүгжэжэ, hайн үрэ дүн үгэнэ гээд «Франци—СССР» гэжэ бүлгэмэй президент гүйсэдхэгшэ, Франциин олониитын элитэ ажал ябуулагша Ги Дессон мэдүүлээ.

ТАСС-ай корреспондент тэй хөөрэлдэхэдөө, совет-француз харилсаануудта 50 жэлэй урда тээ эхи табигдаhан юм гэжэ hануулха зуураа, мүнөө эдэ харилсаанууд бүхы Баруун Европодо жэшээ боложо үгэнэ гээд Ги Дессон тэмдэглээ.

Совет-француз дээдэ тушаалтадай уулзалганууд манай хоёр ороной хоорондохи харилсаануудта шухала заншал болоhон байна. Франциин хүтэлбэрилэгшэдтэй КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэhэн хэлсээнүүд ехэ удха шанартай байгаа, мүнөө бидэнэр тэдэнэй үрэ дүнгүүдые мэдэрнэбди.

Л. И. Брежневэй декабрьда Францида ерэхэеэ байhаниинь, Франциин Республикын Президент Валери Жискар Д'Эстэнтэй тэрэнэй хэхэ хэлсээнүүд хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбоо бэхижүүлэн хүгжөөлгэдэ шэнэ туhа нэмэри болохо гээд найдажа байhанаа Ги Дессон элирхэйлэн мэдүүлээ.

Юумэнэй сэнгэй хүндэржэ, хүн зоной байдалай муудажа байhанhаа уламжалан, **капиталай бүхы оронуудта ажалшад ангиин тулалдаануудые бүри эдэбхитэйгээр хэдэг боложо байна. «США-гай бүхы экономикодо забастовочно тэмсэлэй эрид хурсадаха аюул тохёолдохоор боложо байна: багшанар, полицинхид, муниципальна алба хаагшад хүдэлмэришэдтэй хамтаран, забастовконуудые соносхоно» гээд «Ю. С. Ньюс энд уорлд рипорт» гэжэ американ журнал бэшэhэн байха юм. Бусад олон баруун оронуудтахи оршон байдал иимэрхүү.**

Шотландиин ажалшад өөрынгөө эрхын түлөө тэмсэл үргэлжэлүүлхэдээ, шалгагдамал зэбсэгээ — забастовконуудые хэрэглэнэ. Ашаанай машинануудай 5.000 гаран жолоошод хоёрдохи недели соогоо забастовко хэхэдээ, салин хүлhэ дээшэлүүлхэ, ажалай эрхэ байдал hайжаруулха эрилтэ

АНГИИН ТУЛАЛДААНУУД

хэнэ. Энэ забастовко Шотландиин олон промышленна предприятиин хүдэлмэриие hаатуулан зогсоогоо гэхэдэ болохоор. Глазгода автобусуудай жолоошодой, метрогой алба хэгшэдэй забастовко хэhэн дээрэhээ нииитын транспорт хүсэдөөр зогсонхой. Глазгын ариг сэбэрые сахидаг албанай хүдэлмэришэд хэдэн үдэрэй турша соо забастовко хэжэ байна. Энэ городой бүхы hургуулиин багшанар 24 часай забастовко үнгэргөө.

Италиин Сиракузахтахи «Сникат» гэжэ химическэ предприятиин хүдэлмэри зогсонхой. Ажалай договорой дүримүүдые ээдэй дүүргэхэ тухай забастовко хэгшэд эрилтэ табина. Минеральна үтэгжүүлгын сэнгэй нэмэhэндэ эсэргүү олониитын демонстраци Кампофранкодо болоо. Тэрээндэ Сицилиин химическэ предприятинуудай хүдэлмэришэд, таряашад ба хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хабаадаа. Болоньын «Дукати» гэжэ электротехническэ томо заводто болоhон забастовко ажалшадай илалтаар дүүрэо. Тэдэнэй 8 hарын турша соо үсэд шангаар тэмсэhэнэй эсэстэ, предприятиин захиргаан хүдэлмэришэдэй эрилтэнүүдые дүүргэхэ баатай болоhон байна. Салин хүлhэ дээшэлүүлхэ, ажалай эрхэ байдал hайжаруулха, хүдэлмэришэдэй үхибүүдтэ зорюулан, хүүгэдэй саад болон яслинуудые захиргаан барюулха гэжэ хараалhан ажалай шэнэ хамтын договор баталагдаа.

ВКТ, ФДКТ ба «Форс увериер» профсоюзуудай уряагаар Франциин ниислэлэй почтово таhагуудай сортировочно цехүүдэй ажалшад забастовко соносхоо. Удаань Тулуза, Марсель, Бордо, Лилль, Клермон-Ферран ба Нантын таhагуудта забастовко дэлгэрhэн байна.

Бильбао (Испани) гэжэ промышленна районой элдэб предприятинуудай мянга шахуу хүдэлмэришэн өөпэдынгөө эрилтэнүүдые дэмжэн демонстраци хээ. Демонстрантнууд болон полицинхэдэй хоорондо тулалдаанай болоходо шархатаhан хүнүүд бии.

Данида 20 мянга шахуу хүдэлмэришэн забастовко хээ. Свенборг городой судна бүтээлгын 350 хүдэлмэришэнтэй талархажа байhан тухайгаа забастовко хэгшэд мэдүүлээ. Судна бүтээгшэд правительствын экономическа политикада эсэргүү буруушаалгын демонстрацинуудта хабаадаа гэжэ зэмэлэгдээд, хүдэлмэришэнэй сүүд гэдэгээр ехэ яла түлэхөөр шиидхэгдэhэн байгаа. Энэ шиидхэбэриие Даниин профсоюзууд уур сухалтайгаар угтажа, сүүдэй шиидхэбэри болиулха, буржуазна юстициин энэ органиие усадхаха эрилтэ хэhэн байна. (ТАСС).

БЕРЛИН

Урда Вьетнамай арадтай талархал

ТАСС

Вьетнамда дайн байлдаа болиулха, эб найрамдал hэргээн тогтоохо тухай Парижска хэлсээнүүдые сайгоной захиргаанай дүүргэдэггүй байhанда эсэргүүсэн, Урда Вьетнамда боложо байhан олониитын хүдэлөөндэ талархажа байhанаа элирхэйлэн мэдүүлгэ Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федераци хэhэн байна.

Тхиеугай мүнөөнэй засагта эсэргүү олониитын хүдэлөөндэ эхэнэрнүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эб найрамдалай түлөө, Парижска хэлсээнүүдые дүүргэхын түлөө демократическа эрхэ сүлөө сахихын түлөө тэмсэдэг, национальна үгэсэ ойлголсолгые ба эблэрэлгые хүсэдэг правительство байгуулха тухай тэдэнэр бүгэдэнтэй хамта эрилтэ хэнэ гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнхэй.

Тхиеугай засагта эсэргүү энэ олониитын хүдэлөөнтэй талархалгаяа харуулхыень национальна эмхинүүдые, дэлхэйн үргэн олониитые МДФЖ уряалаа.

ПАРИЖ

ФРАНЦИИН АЖАЛШАДАЙ ЯБУУЛГАНУУД

ТАСС

Бүхы орон доторо олон зоной хабаадалгатай митингнүүдые, демонстрацинуудые гол профсоюзна нэгэдэлнүүдэй уряагаар үнгэргэжэ, хүдэлмэригүйдэлгэдэ эсэргүү тэмсэлэй национальна үдэрые Франциин ажалшад тэмдэглээ. Олон предприятинуудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажал олохогүй, ажалhаа гаргагдаха аюулай тохёолдохоор боложо байhан дээрэhээ ажалшадай ехээр hанаагаа зобожо байhые тус хүдэлөөнэй далайса гэршэлжэ үгэнэ. Ажалшадай hанаагаа зобохо ёhоороол зобожо байhые тусхайта мэдээнүүд гэршэлжэ үгэнэ — энэ оной сентябрьда Францида хүдэлмэригүйшүүлэй тоо 530 000 хүн боложо, нёдондонойхидо орходоо, 100.000 хүнөөр олон болоо. Дайнай дүүрэhэнhээ хойшо Францида хүдэлмэригүйшүүлэй тоо хэзээдэшье нимэ байгаагүй.

ЯМАРШЬЕ сүүд, мүрдэлгэгүйгөөр тушаагдан, хадхуурта шабын түмэрэй саана хаагдаад, хүнэй тэсэшэгүй эрхэ байдалда 1000 гаран хүнүүдэй зобоон тулаагдажа байдаг Лонг Кеш концлагериинхидэй хүдэлөөн хэhээлтын бэшэшье, газарнуудаар тараба.

Зураг дээрэ: Белфастын үйлсэдэ.

АП-ТАСС-ай фото.

ЖЕНЕВЭ

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ТАСС

Стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха тухай совет-американ делегацинуудай ээлжээтэ уулзалга октябриин 25-да ООН-ой Женевэдэхи отделениин дэргэдэхи СССР-эй саг үргэлжын түлөөлэлгын зургаанай байшан соо болоо.

СОФИ. Болгариин социально-экономическа хүгжэлтын энэ жэлэй юhэн hарын түсэбэй дүүргэгдэhэн тухай НРБ-гэй информациин ба хэлхээ-холбооной министерствын мэдээсэл толилогдоо. Национальна олзо хүн бүхэндэ абажа үзэбэл, нёдондо жэлэй тус үеынхитэй сасуулбал, 12,4 процентээр нэмэ, промышленна продукци гаргаха түсэб 100,4 процент дүүргэгдээ гээд мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

БЕРЛИН. «ГДР-74» гэжэ почтово маркануудай ехэ выставкэ Карл-Маркс Штадт хотодо нээгдээ. Энэ хадаа социалис Германиин хорин табан жэлэй түүхые эли тодоор харуулна.

Тэрээн дээрэ почтово тэмдэгүүдтэй 19 мянга шахуу альбомно хуудаhан, тэрэшэлэн филателистнүүдтэ hонирхолтой бусад экспонадууд табигдаhан байгаа.

ЛОНДОН. Ольстерой католическа үсөөнхидые протестантска хэтэрмэ этэгээдүүд элитээр алаhан, хюдаhан зангаараа. Белфастда тэдэнэр 18 наhатай эдир католигые сэхэ тулгажа буудаа. Тэрэ хүндөөр шархатаад, госпиталь эльгээгдэhэн байха юм. Үдэшэлэн протестантска хэтэрмэ үзэлтэй эмхинүүдэй гэшүүд баhа нэгэ католигто добтолжо, тэрэниие горитойгоор шархатуулаа.

ВАШИНГТОН. Чилиин засагаархидта 100 мянган тонно шэниисэ худалдаха тэhэн түсэб тухайгаа США-гай хүдөө ажахын министерство соносхоо. «Эдеэ хоолые эб найрамдалай хэрэгтэ зорюулха» гэhэн американ программын ёhоор шэниисэ «хүнгэлэлтэтэйгөөр», зээлеэр үгтэхэ байна.

РИО-де-ЖАНЕЙРО. Бразилиин зүүн-хойто хубидахи Сержипи штадай эрье шадарай уhан соо нефтиин баялиг уурхай элирүүлэгдээ. «Петробраз» гэжэ гүрэнэй нефтиин компаниин түлөөлэгшын мэдээсэhэнэй ёhоор, эрьеhээ 5 километртэ үрэмдэгдэhэн түрүүшын скважина шэнэ уурхайн ашагтай байhыень харуулна.

ХАНОЙ

Хэлсээ сахидаггүйшүүлдэ харюу сохилто үгтэнэ

ТАСС

Сайгоной сэрэгүүд Контум, Плейку, Дарлак провинцинуудай сүлөөлэгдэhэн районуудые булимтаран абаха зорилгоор сентябриин 20-hоо олон hэдэлгэнүүдые хээ гээд Освобождение гэжэ хэблэлэй агентствын (АПО) эндэ тарааhан мэдээсэлнүүд соо хэлэгдэнэ.

Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанай hанаашалганууды таhалдуулаад, Парижска хэлсээнүүдые сахидаггүйшүүлдэ харюу сохилто үгэжэ, дайсанда ехэ хохидол үзүүлээ гээд мэдээсэл соо заагдана.

Контум провинцида Мангден гэжэ уезднэ түб шадар байдаг сэрэгэй баазые Урда Вьетнамай патриодууд октябриин 13-да hамна зада сохёо. Сайгоной сэрэгүүдэй 400 гаран солдат усадхагдаhан байна. Урда Вьетнамай түбэй хадалиг газартай гансахан лэ райондо hарын турша соо арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд сайгоной 900 шахуу солдадые хүлhөөнь буулгаа гээд АПО заана.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Залуушуулда этигэн найдажа, туhалжа байха» — түрүү бэшэг. «Мал ажалай фермэнүүдые болбосон түхэлтэй болгохын түлөө» — Тульска областиин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудай бэшэг. Л. И. Брежнев болон Дж. Фордын ингээд болохо уулзалга тушаа ТАСС-ай мэдээсэл. Л. И. Брежнев болон А. А. Громыкын США-гай Гүрэнэй секретарь Г. Киссинджертэй хөөрэлдөөнэй дүнгүүд. Фото-мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Үнэн зүрхэнэй үгэ» — В. Тимашовой статья. Прибайкалиин аймагай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй партийна-ажахын эдэбхитэдэй суглаанhаа. «Табан жэлэй нөөсэнүүдые бэдэржэ» — гэhэн В. Ананинай статья. «hайн хүнүүд тухай» гэhэн ниитэ гаршаг доро П. Скрипкинэй «Корабльчуудые бүтээгшэд» гэhэн мэдээсэл. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаhанда: «Городой харгы замуудаар» — Улаан-Үдын горсоведэй депутадуудай болон ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта «Правда Бурятии» газетын үнгэргэлэн шалгалта. «Хирург нюдэ зохёон тааруулна» — Е. Орловагай статья. «Байгаали хамгаалагшадай зэргэнүүд олошорно» — М. Миловановагай статья. Фото-мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Уласхоорондын шэнжэлэл. Түби дэлхэйн hонинууд. Фото-мэдээсэл.

СЭНХИР ЭКРАН

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — «Ахалагша классайхидта — «Кастальский ключ» — литературын уншалга. 18.40 — «Манай дуунууд» үхибүүдтэ зорюулагдаhан фильм-концерт. 19.05 — Телевизионно hонин. 19.25 — «Эрдэм бэлиг ба түрүү дүй дүршэл — хүдөө ажахыдэ». 20.05 — «Наш друг—гитара» фильм-концерт. 20.25 — «Факел». «Тангаригланабди» — комсомолой мүндэлhэн үдэртэ зорюулагдаhан дамжуулга. 21.55 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 22.15 — Соносхолнууд. 22.20 — «Экранууд дээрэ — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн» — «Когда говорили пушки» — телевизионно фильм-концерт.

САГАЙ УЛАРИЛ

МҮНӨӨДЭР нэгэ бүрхэжэ, нэгэ сэлмэжэ байха. Зарим газарта саhан орохо. Секундын 10—15 метр хүсэтэйгээр баруун-хойноhоо hалхилха. 3 градус хүйтэнhөө 2 градус хүрэтэр дулаан болохо, хойто аймагуудаар 3—8 градус хүйтэн, Улаан-Үдэдэ hүниидөө 5—7 градус, үдэрынь 1—3 градус хүйтэн байха.

УНШАГШ... hонирхохо... байхат

УГАА ТОМО ФЕРМ...

АНСАМБЛЬ «АЛАН...

БАЙГААЛИИЕ ХАМГААЛНА

ТУРИСТНУУДАН БАЙРА БИИ ГУ...

Редакторай орлогшо М. Н. НИМА...

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, ... редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секрет... — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-3..., советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, ... лации — 34-05, общественная приемная — 56-62, ... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.